

מהדורת 'קדן טללי ברכה'

שנה ח (תשפ"ד)

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

◆ פנחס ◆

מאמרים נבחרים משכיות חמדה, שווים לכל נפש
מכוונים ומרוממים ככתבם וכלשונם מתוך הספרים הקדושים

זהר הקדוש המבואר

הכתר והכבוד

בהוצאת ישיבת "אביד יעקב"
מוסדות "אור מאיר ושמחה" נהריה
ע"ש כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביהצידא זיע"א

טז סוד הצלחת נכסיו – ידיעה
ברורה שהכל בהשגחה פרטית
ברזא דאח"ד – מילתא חדת"א

יב הקדמת רפואה למכה
נציין אודה חסדי לפרשת השבוע
ספיר ויהלום

א במילה 'פנחס'
רמוזים כל המועדות
אוצר פניני החסידות

העלונים: אביד יעקב • מילתא חדתא • ספיר ויהלום • ובהרת בחיים • המגיד ממעזריטש • מכתלי בית הדין • מגדנות

אמרי פנחס | בגלות יותר קל להגיע לרוח הקדש ה
זאת זכרון | קודם באו לביתו יקבל עליו שלא יקפיד ולא יכעס ה
אהבת שלום | מחלקת משפיעה אפלו על קדושי עליון בעבודתם ו
אוהב ישראל | הצדיקים ככל עת ורגע לבם בוער בקרבם מגדל התלהבות ובכל
 עת מוסרים נפשם וגופם לעבודתו יתברך ו
שפתי צדיק | כל אחד נברא לתקן איזה דבר מיחד ו
פני מנחם | עבודת ה' בימי הנערות ובימי הזקנה ו
דגל מחנה אפרים | ראשי הדור הם כפי שרש נשמת הדור ו
אמרי נעם | רק על ידי נסיעה לצדיקים זוכים להרגיש טעם הרגלים ו
חלל יצחק | הצדיקים הן הן המרכבה ו
ערוגת הבשם | חקיקת צורת הצדיק מעוררת האדם ו
שפתי צדיק | משה רבנו חבר את יהושע עם כל הקהל שכל הרואהו יזכר ניצוץ
 קדשותו הצפון בלבו ו
דעת משה | חיוב על הצדיק להציל העם מכל מכשול ו
מגן אברהם | על ידי הצדיקים שמרי ומתקני הסוד נשפע ברכות ורפואות לעם
 ישראל ו
מאור ושמש | טעם שאין מברכים על מצות צדקה ו
ראש דוד | ראה פנחס ברוח הקדש שלא נתגירה כזבי בת צור ז
עמק הלכה - טעם מן | בזכות קנאת פנחס לא מתו ישראל במגפה פי אם
 הערב רב ז
לקח טוב | חמת ה' עברה מעם ישראל למדינים ז
בנין דוד | המוסר נפשו על קדושי ה' זוכה לשכר אף בעולם הזה ז
ימה וקדמה | הטעם שיכול פנחס לקבל שכר ח
אפריזן | נתן פנחס אל לבו כאלו הוא לבדו נתחייב במצות הקנאות ח
רבי אברהם הכהן זצ"ל | רק הזקנים ראו שמש וירח ח
דברי יוסף | קדושת השבת אינה תלויה בקרבנות ח
לחמי תודה | מפאת הרשעים לא היה אפשר להניח אור הלכנה פמות שהיא
 ולהרבות יותר אורה של החמה ח
נחלת יעקב | מפאת מעוט הירח נולד הרע בעולם ט
תורת משה | חזרת אור הלכנה תלוי בידי ישראל ט
יערות דבש | ראשי חדשים המה ימי הדיו לפמליא של מעלה ט
יערות דבש | כפרת שעיר ראש חדש על חטאי ועונות של בני ישראל
 הפשרים ט
ספיר ויהלום | הארה חסידית מן הפרשה יב
זוהר הקדוש | עם פרוש הכתר והכבוד יד

מאור ושמש | ע"י קריאת פרשת הקרבנות בבין המצרים מכינים כלי להארת
 המועדים א
רמתיים צופים | קדושת כל הרגלים בשבת פנחס א
שער יששכר | שבתות בין המצרים כנגד שלש רגלים א
חדושי הרי"ם | מעלת שבת פרשת פנחס לבני הנעורים א
שפת אמת | קוראין פרשת תמידיו ומוספין בבין המצרים כדי לעורר התשוקה
 לעבודת בית המקדש א
ייתב פנים | במלה 'פנחס' רמוזים כל המועדות א
באורו של חמה | כבר מריחים הקדשה של ימים הנוצרים א
פתוחי חותם | פאשר אליהו הנביא בא לברית מפסיד חדושי תורה הנאמרים
 למעלה א
אמונת ישראל | דברי הרה"ק מרוז"ן זיע"א אודות גלוי אליהו ב
שפתי צדיק | אלו היה זה טובה לעם ישראל שיהיה להם גלוי אליהו היה מתגלה
 אליהם ב
דונאים בשדה | מחשבות זרות בתפלה מקורם מדבורי האדם ובאים בתפלה
 כדי להתחנן ב
אמרי פינחס | גם דברים בטלים של אחרים מדיק לכונת התפלה ב
תניא | לאנשים כערכנו אין לעסק בהעלאת המחשבות אלא לדחותם ולהתעלם
 מהם ב
לקוטי שיחות | פאשר מדבר על דבר 'קנאת ה' צבאות' צריך הענין לעת גנפוש
 האדם עד כדי כך שיפעל בעצמו מבלי לשאל את ההלכה בבית-דיו ג
אהל ישכר | כל השב בתשובה מעורר ההורוי תשובה בלבנות ישראל ד
בפני אביב | מחמת שיש לעם ישראל נשמות גדולות הם טרננים ומקפידים
 על כל דבר ד
פתוחי חותם | התפלה במקום קרבו ולכו צריך להתפלל בזמנה ובקנה ד
תורי זהב | לא לכבוש הפעם על חברו שנה תמימה עד יוה"כ אלא למחול כל
 יום לפני השינה ה
תולדות אהרן | אי אפשר להגיע לאהבת השם עד שיקרת ויכלה האהבות
 הרעות ה
אמרי פנחס | יש להתחזק מאד באהבת ישראל ובפרט בימי בין המצרים ה
תולדת אדם | גם את הרשע יש לשנא רק בשעת מעשה ה
עטרת ישראל | בין המצרים הוא הכנה לזמנים הנוצרים וכפי ההתנהגות בהם
 פו יהיה גמר דיו האדם ה
צמח צדיק | על האדם לדיא ששעל כל פנים מצד מעשיו לא תהיה מניעה שיפנה
 ביהמ"ק ה

קו 'מחוברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

מחוברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישראל

מתחילים את היום!

להצטרפות: newsletter.mechubarim@gmail.com

ישירות למייל האישי

נושאים בפרשת פנחס

מעלת הפרשה

מאור ושמש

רבי קלונימוס קלמן עפשטיין זיע"א

ע"י קריאת פרשת הקרבנות בבין המצרים מכינים כלי להארת המועדים

והנה לכה קורים אנו בספר תורה תמיד בבין המצרים פרשת פנחס ששם מזכירים כל הקרבנות של כל המועדות, וקורין הקרבנות של פסח ושבעות ושל ראש השנה ושל סכות, ועל ידי אותיות של הפרשיות קרבנות שקורין בימים האלו נעשה כלי שיוכל למשוך אחר כך במועדות בזמנם אורות לפלים ההם פידוע לנבנים:

רמתים צופים

רבי שמואל משינאוה זיע"א

קדשת כל הרגלים בשבת פנחס

ואנכי אזכיר מה ששמעתי מפה קדוש הרב מנעשכ"ז ו"ל, שלפרשה זו יש כח של כל הרגלים, ומי שהוא בשבת זה אצל צדיק הדור כאלו היה אצלו כל הרגלים וימים נוראים, ושמעתי מחסיד אחד מתלמידי אדמו"ר מפרשיסחא ו"ל ששמע ממנו כדברים האלה:

שער יששכר

רבי חיים אלעזר ממונקאטש זיע"א

שבתות בין המצרים כנגד שלש רגלים

מקבל בגדינו בשם הקדוש הרבי מלובלין זיע"ע - אשר כל דבריו ברוח הקדוש - כי אלו השלש שבתות בין המצרים הם כנגד שלש רגלים פסח שבעות וסכות, עד כאן תכן דבריו הקדושים:

חדושי הרי"ם

רבי יצחק מאיר מגור זיע"א

מעלת שבת פרשת פנחס לבני הנעורים

בשם הרה"ק ר' יעקב יצחק הלוי זצ"ל מלובלין, ששבת זה פרשת פנחס הוא טוב לבני הנעורים אשר יוכל להיות להם תקון בשלמות וכו'.

הרבי ר' בונים מפשיסחא זיע"א היה שמח מאד בפרשה זו, משום שיש בה כל הקרבנות וכל המוספים מפל המועדים:

שפת אמת

רבי יהודה לייב מגור זיע"א

קוראין פרשת תמידין ומוספין בבין המצרים כדי לעורר התשוקה לעבודת בית המקדש

קבעו חז"ל קריאת פרשת תמידין ומוספין בבין המצרים - לעורר לבות בני ישראל להשתוקק על עבודת בית המקדש, וגם הקריאה בשבת קדש יהיה חשוב לפניו כאלו הקרבנו (תרמ"ב):

ייטב פנים

רבי יקותיאל יהודה מסיגעט זיע"א

במלה 'פנחס' רמזים כל המועדות

עוד נראה לי, כי בפניחס נרמזו כל המועדים וחנוכה ופורים שמדרבנן שבהן קורין בחנוכה הלל וכפורים המגלה ויש לכל א' מצוה התלויה בו מדרבנן, הינו פ - 'פסח' פורים, י - רומז יום הכפורים שהוא בעשור לחדש, נ - שבעות ביום נו"ן לספירה, ח - 'חנוכה', ס - סכות, גם י"ס עולה ע, רומז ליום השמיני 'עצרת' תהיה לכם, וכלל שם 'פינחס' עולה ר"ח, מנן יצחק כדאיאת בזהר, וכבר כתבנו שח' רומז לחנוכה, ונשאר ר - רומז ראש השנה שבו נחנער מדתו של יצחק לדון את העולם ונמתק בשופר, הרמז לעקדתו של יצחק שנתן תמורתו אילו, והבן:

באורו של חמה

רבי חיים מאיר מוויז'ניץ זיע"א

כבר מריחים הקדשה של ימים הנוראים

'סי' שמעקט שוין די קדשה פון די הייליגע טעג' [כבר מריח הקדשה של ימים הנוראים]. פי ההתחלה של ימים הנוראים הוא מחדש אלול, ופרשת פינחס שאנו עומדים בו יש לו שכות לחדש זה, מחמת שפינחס קנא קנאת ד' צבקות עבור פגם היסוד, ואלול הוא החדש הששי שהוא נגד יוסף, שהוא הצדיק יסוד עולם. וגם מרמז בפסוק 'היתה לו וילרעו א'חרינו הראשי תבות אתון אלול' (ס"ג פינחס תשכ"ז):

פנחס זה אליהו

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

כאשר אליהו הנביא בא לברית מפסיד חדושי תורה הנאמרים למעלה

לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום (כה יב). וא"ו ד'שלוש' קטיעא. ואפשר לרמוז, דהנה אמרו רז"ל (פרקי דרבי אליעזר פכ"ח, זוהר ח"א צג), דבשעה שאמר אליהו קטרוג על ישראל ואמר להקדוש ברוך הוא (מלכים א' י"ט) 'עזבו בריתך בני ישראל', אמר לו הקדוש ברוך הוא, יש לך פה לומר קטגוריא על בני, וזהו שאמר שם (פסוק ט) 'מה לך פה אליהו', דריש 'פה' לשון 'פה', ואמר לו הקדוש ברוך הוא, חייך, הפה שאמר קטגוריא על ישראל ואמר 'עזבו בריתך בני ישראל', הוא שהיה עתיד להיות מעיד שמקמים בריתי בני ישראל, והינו מה שאליהו בא בכל ברית מילה, ועושים פסא לשמו ואומרים 'זה הפסא של אליהו זכור לטוב'.

והקשו הראשונים ו"ל, היכי דמי דבר זה, הקדוש ברוך הוא בא לענש [את] אליהו על שאמר קטגוריא על ישראל, ואדרבא הוסיף לו שכר שאמר לו 'היה מצוי בכל ברית מילה. ותרצו, דגם זה עגש הוא, דאליהו כל זמן שהוא מצוי בשיבה של מעלה מוסיף לשמע חדושי התורה וסודותיה, וכשהוא יורד למטה מתבטל מלשמע, נמצא ביאתו למילה עגש הוא לו:

משום שמפסיד החדושים האות ו' ד'שלוש' קטיעא

והנה פינחס הוא אליהו, ועכשו הבטיחו הקדוש ברוך הוא על ידי משה שיגלה לו סודות התורה אכל לא בשלמות, לפי שעתיד לומר קטגוריא בפיו על ישראל, ובשביל כך יהיה חסר מעט מסודות התורה מחמת הבטול שמתבטל בשעה שהוא בא לברית מילה.

וזהו שאמר 'לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום' - הוא ברית על התורה הנקראת 'שלוש', דהינו שיתגלו לו רזי התורה, ובאה וא"ו ד'שלוש' קטיעא לומר, דשלוש זה שהיא התורה שעתידה להתגלות לו יש בה חסרון מעט, לפיכך וא"ו ד'שלוש' קטיעא. והחסרון הוא בשביל פיו שעתיד לומר קטגוריא על ישראל, והפה רמזו בראשי תבות הנני נתן לו

הרמז בלשון הפסוק 'צור את המדינים'

וזהו שגאמר (כה י) צור את המדינים הם המדינים והקלפות, והפיתם אותם כי צורים הם לכם בנבליהם לשון מתשבות, אשר נכלו לכם על דבר פעור, מלשון 'ופערה פיה לכלי חק' (ישעיה ה יד), רצה לומר מחמת רב פערת פיו בדבורים לא טובים, מחמת זה צוררים הם לכם במתשבות, והבן:

אמרי פינחס

רבי פנחס מקאריץ זיע"א

גם דברים בטלים של אחרים מזיק לכונת התפלה

בשם הרב ו"ל, שהחזיק מאד להתפלל בהשכמה, ואמר הטעם 'איידער די וועלט ווערט פאר פלאדירט [טרם מתמלא העולם בדברי שטות], ואמר הוא ו"ל, משמע שמה שמדברים בני אדם אחרים דברים בטלים, הוא מזיק לתפלה.

המונע עצמו מדברים בטלים - בודאי תתקבל תפלתו מיד

והאריך בחמור דברים בטלים, שלא ידבר ולא ישמיע לאזניו, בודאי אם יסתם אדם פיו ג' או ד' ימים מדברים בטלים, כשיתפלל אחר כך להשם יתברך, בודאי לא יצטרף לבקש הרבה, פי מהרה תקבל תפלתו (שער סדר היום' אות נא):

תניא

רבי שניאור זלמן מליאדי זיע"א

לאנשים כערכנו אין לעסק בהעלאת המחשבות אלא לדחותם ולהתעלם מהם

ואפלו אם נופלים לו הרהורי תאוות ושאר מתשבות זרות בשעת העבודה בתורה או בתפלה בכונה, אל ישית לב אליהן, אלא יסיח דעתו מהן כרגע.

וגם אל יהי שוטה לעסק בהעלאת המדות של המחשבה זרה פונדע, כי לא נאמרו דברים ההם אלא לצדיקים הרע שאין נופלים להם מתשבות זרות שלהם פי אם משל אחרים, אבל מי שנופל לו משלו מבחינת הרע שבלבו בחלל השמאלי איך יעלהו למעלה והוא עצמו מקשר למטה.

אך אף על פי כן אל יפל לבו בקרבו להיות מזה עצב נכזה בשעת העבודה - שצריך להיות בשמחה רבה, אלא אדרבה יתחזק יותר ויוסיף אמץ בכל כחו בכונת

יתברך מלא כל הארץ כבודו, וזהו גלוי אליהו וכנ"ל. ונדע מזה הקדוש שכאשר עלה אליהו השמימה נתפרדו הארבע יסודות שלו בגלגל אש רוח מים עפר.

בעת שהלך פנחס לקנא קנאת ה' התבטל לגמרי לבורא יתברך ובכך היה בטוח שיצליח

ואמרו ו"ל (ראה סנהדרין פב.) עשרה נסים נעשו לפנחס, אשר לכאורה איך סמך עצמו על הנס, על זה מרמז הגמרא פינחס זה אליהו, שנתבטל גופו מכל וכל ואמונתו הימה חזקה שכל הפחות הם מאתו יתברך שמו, וכעת שהלך לקנא קנאת ה' צבאות לא הלך בכת עצמו כלל רק בכת יוצרו יתברך, והיה בטוח שיצליח בדרך הקדש הזה, והבן:

שפתי צדיק

רבי פנחס מנחם מפילץ זיע"א

אלו היה זה טובה לעם ישראל שיהיה להם גלוי אליהו היה מתגלה אליהם

שמעתי מזקני מורי ורבי ו"ל (פעל החרושי הרי"ם זיע"א), אמר, שיהיה ו"ל אמר: אם היה יודע שיהיה טובה לישראל שיהיה להם גלוי אליהו היה מבקש מאליהו שיתראה להם.

סיים זקני ו"ל: לפי עניית דעתי אם היה אליהו ו"ל יודע זאת לא היה צריך לבקשו, כי הוא בעצמו מגדל אהבתו לישראל שכמה פעמים מפקיר עצמו ואמר 'הריני פפרת ישראל' היה מתראה להם שיצמח טובה להם.

אך אין הוא אמינא שיהיה טובה יותר מעל ידי מצות תפלין הקדושות שנתן לנו השם יתברך לאות ולעדות שאנו קשורין בו בכל לב (פרשת שופטים אות א):

מחשבות זרות בתפלה

יודאים בשדה

רבי יאובן מ'ארנובצא זיע"א

מחשבות זרות בתפלה מקורם מדבורי האדם ובאים בתפלה כדי להתחשו

נדע בשם המנוח הצדיק המפרסם מורנו בערוש זל"ה בספרו לקוטי אמרים, פי עקר המחשבות זרות בא לאדם על ידי דבורים לא טובים שמדבר, והם אותיות קדושות ונפלו לקלפות, ולכך באים לאדם בתוך התפלה שיעלם ויתקנס, וצריך האדם להלחם עם החיצונים והקלפות להוציא מהם הדבורים והאותיות.

גימטריא פה', לומר, בשביל מה שעתיד לומר בפיו לפיכך באה וא"ו ד'שלוש' קטיעא:

אמונת ישראל

רבי ישראל מגרודז'יסק זיע"א

דברי הרה"ק מרוז'ין זיע"א אודות גלוי אליהו

אמרו ו"ל פנחס זה אליהו. הנה אבי אדוני זקני הרב הקדוש מרוז'ין זיע"א אמר, כי אינו יודע ענין גלוי אליהו - פינו שהקדוש ברוך הוא מלא כל הארץ כבודו.

באור הפסוק 'לא ברעש ה'

הנה גבי אליהו כתוב 'והנה ה' עבר ורוח גדולה ותזק מפרק הרים ומשבר סלעים לפני ה' לא ברוח ה' ואחר הרוח רעש לא ברעש ה', ואחר הרעש אש לא באש ה' ואחר האש קול דממה דקה' (מלכים א' יט יא-יב).

דרך האדם להתפעל משמיעת וראית דברים מבהילים ואינו שם אל לבו נפלאות הבורא הנראים בנמלה קטנה

כי העקר שידע האדם שמלא כל הארץ כבודו ולית אתר פנוי מיניה. פי מדריך האדם, כאשר רואה ושומע קולות ויברקים ושאך דברים מבהילים, אומר שהם נפלאות הבורא ונבורותיו יתברך שמו, וכשוראה נמלה קטנה אינו משים על לבו שגם בה נמצאת חיות הבורא ברוך הוא.

ובאמת אמרו הראשונים נ"ע, שכל עוד שתקטן הבריאה יותר נראה בה נפלאותיו יתברך. עין בחובת הלכות שער היחוד פרק ז', וברמב"ן ו"ל בהקדמתו.

וזהו שאליהו ראה רוח רעש ואש והראו לו שלא דוקא בזה יש כח ה'. ואחר כך קול דממה דקה, לרמז על היצורים קטנים, שגם בהם יש כח נפלא, ויכלת הבורא וחקמתו יתברך נראה בה יותר מגדולי היצירות.

מדרגת גלוי אליהו הוא בטול גמור וידיעה ברוח שאין דבר קטן שאין עליו השגחת הבורא בכל רגע ורגע

והוא עליו השלום ראה בעיניו הבהירות ניצוץ החיות אלקות השופע בהם, וזאת היא מדרגת גלוי אליהו - שיבטל לגמרי להשם יתברך, וידע ידיעה ברוכה שאין דבר גדול וקטן שאין השגחת הבורא עליו בכל רגע, כמו אליהו זכור לטוב.

וזה שאמר אבי אדוני זקני ו"ל שאינו יודע מה הוא גלוי אליהו פינו שהשם

התפלה בחדוה ושמחה יתרה, בשומו אל לבו פי נפילת המחשבה ורה היא מהקלפה שבחלל השמאלי העושה מלחמה בפנינוני עם נפש אלהית שבו, ונודע דרך הנלחמים וכן הנאבקים יחד, כשאחד מתגבר אזי השני מתאמץ להתגבר גם כן בכל מאמצי כחו.

ולכן כשנפש האלהית מתאמצת ומתגברת להתפלל, אזי גם הקלפה מתגברת כנגדה ולבלבלה ולהפילה במחשבה ורה שלה, ולא כטעות העולם שטועים להזכיר מנפילת המחשבה ורה מקבל שאין תפלתם כלום שאלו התפלל כראוי ונכון לא היו נופלים לו מחשבות זרות.

והאמת היה כדבריהם אם היתה נפש אחת לבדה היא המתפללת והיא המחשבת ומתהרת המחשבות זרות, אבל באמת לאמתו הן שתי נפשות הנלחמות זו עם זו במחו של אדם, כל אחת חפצה ורצונה למשל בו ולהיות המח ממלא ממנה לבדה, וכל הרהורי תורה ויראת שמים מנפש האלהית וכל מלי דעלמא מנפש הבהמית, רק שהאלהית מלבשת בה.

והוא כמשל אדם המתפלל בכונה ועומד לנגדו עובד גלולים רשע ומשיח ומדבר עמו כדי לבלבלו, שזאת עצתו בודאי שלא להשיב לו משוב ועד רע, ולעשות עצמו כחרש לא ישמע, ולקיים

מה שכתוב 'אל תען כסיל פאולתו פן תשוה לו גם אמה' (משלי כו ד), כך אל ישיב מאומה ושום טענה ומענה נגד המחשבה ורה, כי המתאבק עם מגול מתנוול גם כן, רק יעשה עצמו כלא יודע ולא שומע הרהורים שנפלו לו ויסירם מדעתו ויוסיף אמץ בכח פנתו.

ואם יקשה לו להסירם מדעתו מפני שטורדים דעתו מאד בחזקה, אזי ישפיל נפשו לה ויתחנן לו יתברך במחשבתו לרחם עליו ברחמיו המרבים ברחם אב על בנים הנמשכים ממחו, וככה ירחם ה' על נפשו הנמשכת מאתו יתברך להצילה ממים הזדונים ולמענו יעשה כי חלק ה' ממש עמו (פרק כח):

פרשת פנחס

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי, לכן אמר ה' הני נתן לו את בריתי שלום (כה יא-יב)

לקוטי טיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א

כאשר מדבר על דבר 'קנאת ה' צבאות' צריך הענין לגעת בנפש האדם עד כדי כך שיפעל בעצמו מבלי לשאל את ההלכה בבית-דין

אמר רב חסדא הבא למלך אין מורין לו, איתמר נמי אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן הבא למלך אין מורין לו, ולא עוד אלא שאם פירש זמרי והרגו פנחס נהרג עליו (סנהדרין פב)

ישנם ענינים שפאשר באים לבית-דין ושואלים כיצד לנהג, עונים הם בשלילה, כיון שפך נאמר בשלחן-ערוף; ואף על פי כן, באותו שלחן-ערוף נאמר גם ש'קנאים פוגעים בו', דהינו שפאשר אינו מגיע לבית-דין, אלא עושה בעצמו כפי שמרגיש מצד פנימיות נפשו – עשה כדיון (הלקה ואין מורין לו) וכן לרצון העליון.

בדרך-כלל, יש לשאל תמיד כל ענין אצל בית-דין. אבל בשעה

שמדבר על דבר 'קנאת ה' צבאות' – הרי זה בדוגמת שמצינו שהשואל בענינים של פקוח-נפשות הרי זה שופך דמים. הענין היה צריך לגעת בנפשו עד כדי כך, שיעשה את הדבר בעצמו, מבלי לשאל אצל בית-דין.

וכן הוא ששמדבר בענין של 'קנאת ה'', והענין נוגע לו בפנימיות נפשו –

שאז אינו הולך לשאל אצל בית-דין; במצב כזה אין לרצות לצעד דוקא על גשר של ברזל – כיון שחבל על כל רגע.

ויתרה מזו: אפלו כשיודעים שבית-דין יפסק לשלילה – אף על פי כן 'קנאים פוגעים בו', וענין זה הוא בהתאם לרצון העליון, שהרי 'קנאים פוגעים בו' הוא דין בשלחן-ערוף.

הטעם שמתר לאדם לפעל מתוך הקנאות

וההסברה כנה: 'אין אדם עובר עברה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות' (סוטה ג), כיון שיהודי מצד עצמו אינו רוצה ואינו יכול להיות נפרד מאלקות, כמאמר אדמו"ר הזקן. ורק מצד ה'רוח שטות', מצד הבהמה שבו, הנפש הבהמית – יכול הוא לעשות 'מעשה בהמה'.

ובמילא, בשעה שמתעורר בקנאות, לא לכבודו ולא לכבוד בית אבא,

אלא 'קנא קנאתי להויה' (מלכים א' יט ט), והענין נוגע בנפשו עד כדי כך, שאינו חושב אפלו אם עובר עברה כנה או לא, כיון שהוא חדור פלו בהקנאות להויה, וממילא הניח את מציאותו הצדה לגמרי – אזי, כשמניח את הגוף והנפש הבהמית הצדה, ונשארת רק הנפש האלקית שהיא תמיד באמנה אתו יתברך, שמצד זה באה אצלו הקנאות, הרי ודאי הוא שפשהנפש הבהמית אינה מבלבלת, תכונן הנשמה מצד עצמה לרצון העליון.

ולכן רואים אנו, שעל ידי זה שפינחס הרג את זמרי – 'ותעצר המגפה' (לעיל כה ט), דהינו שהציל כמה אלפים מישראל מעון חמור ביותר – עון בעל

פעור, שאודותיו איתא במדרש שיעון בעל פעור מקטרג באפן תמידי ומשה רבנו מסיר את הקטרוג, שלא מצינו כן בשום עון – ופינחס הציל את בני ישראל מעון זה.

ולכן זכה להנני נתן לו את בריתי שלום, ד'פינחס זה אליהו' שבא לכל ברית-מילה ויבוא לבשר את הגאלה.

בזמננו שמצב החנוף נמצא בכעין מגפה יש לפעל בתקף ומרץ ללא כל שאלות ותהיות

גם זמננו הוא זמן של מגפה, רחמנא לצלן, וכפי שאמר כבוד קדשת מו"ח אדמו"ר, שהקדוש ברוך הוא הכעיר את חומות הגלות. וזהו ענין שאין צריך בראיות והסברות לזה, אלא רואים זאת במוחש.

רואים במוחש שכמה וכמה מישראל, בחוץ-לארץ ובארץ הקדושה ת"ו, נאבדים מהיהדות. הם הולכים בדרך עקלתון המובילה אותם לכף שיקהו, חס-ושלום, מנגידים על הויה ועל תורתו.

ולכן, בזמן שכזה, זמן של שרפה, זמן שבו ילד יהודי או ילדה יהודים יכולים להיות נאבדים, חס-ושלום, מהיהדות – בזמן שכזה אין ללכת לבית-דין ולחפש בספרים אם מתר לו לבטל שעת למוד לשם כך או לא, ועוד שאלות כיוצא בזה, כיון שכל רגע שדוחים זאת הוא סכנה – יש לפעל!

בזמן שכזה צריך כל אחד ואחד מישראל לעורר את הקנאות שבנפשו – שענין זה יכול להעשות על ידי פנימיות התורה – ולצאת מד' אמותיו הפרטיים, ללכת

בתפלה, דהפעלה שעושה תפלה זו אינה עושה התפלה הבאה אחריה.

וגם כן פשיבוא להתפלל, צריך שיבונן את דעתו לתפלה דוקא בלי שיפנה לבו לשום מחשבה אחרת, דומיא דקרבן, דמה אשם לדעת אף יסורין לדעת. והנה כל הדינים והקטנות על ידי התפלות מתמתקים, וכן נמי הקדיש הוא מתבר שלשלאין דפזולא, וכל זה צריך אדם לבונן דעתו, דהעקר תלוי בכונת הלב, כמו שגאמר (דברים יא יג) 'ולעבדו בכל לבבכם', דעבודה שבלב זו היא תפלה:

צריך להודרו לתפלה

ועקר הכל, התפלה היא צריכה זריזות גדולה, ולפיכך אמר פאן שבא לרמוז ענין התפלה במלת צו, דכל צו הוא לשון זרוז וזריזות, ולפיכך אמר צו שהוא לשון זרוז גדול, שיהיו זריזים וזריזים הרבה בתפלה. והנה התפלה רמוזה במה שכתוב ואמרת אלהם, מצנה התלויה באמירה, והיא התפלה:

התפלה וענית אמן גורמים ליחוד

צו את ראשי תבות גימטריא 'אמן' שהוא גימטריא 'הויה אדני', שעל ידי התפלה וענית אמנים דקדישים וברכות התפלה מתיוחדים ועיר ונוקבה שהם הויה אדני, ולפיכך התחיל בצו את שהוא ראשי תבות גימטריא 'אמן':

התפלה מכניעה את הסטרא אחרא

ואמרת אלהם את קרבני לחמי. את קרבני לחמי ראשי תבות קל"א, גימטריא סמא"ל, דעל ידי תפלה נכנע סמא"ל. ומקומו הוא מכרע, דקלא הוא תרגום קול, ובא לשון נופל על לשון, דעל ידי קלא שהוא קול התפלה, נכנע סמא"ל שהוא גימטריא קל"א, והינו אתי קלא ומבטל קלא. עוד, בני ישראל ואמרת אלהם סופי תבות גימטריא ת"פ, דעל ידי תפלה נכנעת לילית שהיא גימטריא ת"פ:

שלמות הכונה

את קרבני לחמי לאשי, דקדוק הלשון בכנוי באמרו קרבני לחמי, אשי, להורות בא דצריך האדם שיהיה דעתו ולבו שלם בתפלה, וזהו קרבני, לי, לשמי. לחמי, לשמי. לאשי, בלי שום מחשבה ורה:

ואמרת להם זה האשה אשר תקריבו לה' כבשים בני שנה תמימים שנים ליום עלה תמיד את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים (כח ג-ד)

הם וסרבינים הם על מנת פן תהיו מקבלים עליכם (ש"ד ז א). וכתבתי הפרושים, משום דקשה למה הזכיר לשון 'בני', ואמיתי שהפרוש הוא מצד שהם 'בני' – טרבינים וסרבינים הם.

בו מלך מקפיד על כל דבר קטן החסר לו

למשל פן מלך שמקפיד על דבר קטן שיחסר לו, אף על פי שאדם אחר לא היה מקפיד על דבר כזה, מפל מקום מחמת שיש בו גדל נפש שהוא פן מלך לבן מקפיד. ומלך יש לו גם פן גדל נפש יותר מאדם אחר. כך מחמת שהם בני ויש להם גדל נפש - לכך סרבינים וטרבינים הם, שהוא מחמת גדל נפשם חלק אלקי ממעל. וכן הכא הפרוש הוא 'בניך', משום שהם בניך נשמות גדולות אין דעתן שוה ומקפידין זה על זה, על פן תמנה מנהיג שיהא סובל כל אחד לפי דעתו. זאת הוא לפי הפשטות.

כל אחד מישראל נברא לעבודה אחרת לפי נשמתו והמנהיג מכיר זאת

אבל באמת הפרוש הוא פאשר כבר כתבתי, דאין דעתן שוה זה לזה שפל אחד נברא לעבודה אחרת לפי נשמתו. כמו שכתוב בספר של הקדוש אדומ"ו מלבלין רבי יעקב יצחק שפל אחד ואחד נברא לעבודה אחרת. מחמת פי זה נברא לעבודה זו גם פן, למה נברא אחר, רק נברא לעבודה אחרת.

והמנהיג דהוא הרבי צריך להכיר נשמות של כל אחד ואחד, וידע על אדם איזה עבודה ששיכת לנשמה שלו ולקרבו ולקשרו לשרשו. וזהו מנה מנהיג שיהיה סובל לכל אחד לפי דעתו, פרוש נשמתו לקרבו ולקשרו לשרש שלו לכל אחד ואחד בידיעת נשמתו ודו"ק:

צו את בני ישראל ואמרת אלהם את קרבני לחמי לאשי כו' ואמרת להם זה האשה כו' (כח ב-ג)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

התפלה במקום קרבן ולכו צריך להתפלל בזמנה ובכונה

אפשר לרמוז, דהתפלות כנגד הקרבנות נתקנו, כמו שגאמר (הושע יד א) 'ונשלמה פרים שפתינו'. וצריך האדם להיות זהיר מאד בתפלתו בכל עת, וזהר שלא יעבר עליו שום זמן תפלה, דכמו שבקרבן אמרינן עבר זמנו בטל קרבנו, כך הדין

לבני ישראל ולדבר עמהם בדרך נעם ובדברי רגש.

– אין להפנס עמהם בכוונתם של שכל, פיון שבשעת שרפה אין זמן לזה, ובכלל – כשמדבר בפקוח נפשות אין משפיעים על הזולת על ידי שכל. יש לדבר עמהם ברגש – נשמה ווערטער – ויכף להדליק את האש שבהם, רשפיה רשפי אש שלהבת ה' (שה"ש ח ט), ואזי – ויתעצר המגפה'.

ואזי זוכים שפינתס זה אליהו, שיבוא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא, והשיב לב אבות על בנים וגו', ויבשר את הגאלה על ידי משיח צדקנו במהרה בלמינו. (ח"ב עמ' 344 ואילך):

לישוב משפחת הישבי לשמרן משפחת השמרני (כו כד)

אהל ישכר

רבי ישכר דב מוואלברגא זיע"א

כל השב בתשובה מעורר הרהורי תשובה בלבות ישראל

לישוב משפחת הישבי. לישוב – אם אחד מישראל שב בתשובה, מעורר הוא בכח זה צבור גדול לתשובה – משפחת הישבי – וכשהוא מקבל על עצמו בנקדת לבו הפנימית לשמר תורה ומצות פראוי, מחדיר הוא רצון זה לרבים מישראל. לשמרן – בכח השמירה מופה הוא – משפחת השמרני – משפחה שלמה שישמרו תורה ומצות פדעבי וזכות השבים תלויה בו:

יפקד ה' אלקי הרוחת לכל בשר איש על העדה אשר יצא לפנייהם ואשר יבא לפנייהם

(כו טז)

בפורי אביב

רבי יעקב אריה מרדכי"מין זיע"א

מחמת שיש לעם ישראל נשמות גדולות הם טרבינים ומקפידים על כל דבר

מדרש (במ"ד כא ב) משה מבקש מן הקדוש ברוך הוא בשעת מיתה, אמר לפניו רבוננו של עולם גלוי וידוע לפניך דעתן של כל אחד ואחד, ואין דעתן של בניך דומין זה לזה, וכשאני מסתלק מהן בבקשה מפרך מנה פרגס שיהיה סובל כל אחד לפי דעתו.

אפשר לפרש, כמו שכתבתי כבר, שאמר השם יתברך למשה בני טרבינים

היא כ"כ שיאהב את כל אדם מישראל, רק אם תראה שעובר עברה ח"ו, לשנא אותו רק בשעת מעשה ולא אח"כ (ד"ה בקנאות):

בין המצרים

עטרת ישראל

רבי ישראל מקאהפאלי זיע"א

בין המצרים הוא הכנה לימים הנוראים וכפי ההתנהגות בהם כן יהיה גמר דין האדם

קבלנו מאבותינו הקדושים ורבותינו מסדי ארץ נבג"מ זיע"א, שזמן בין המצרים היה הכנה רבה על ר"ה ויו"כ הבאים לטובה, וכפי אפן מעשיו והכשר מפעליו בין המצרים כן יהיה גמר דינו בימים הנוראים, ובעת הזאת יכול לראות איד נצא משפטו לאור:

גאלה

צמח צדיק

רבי מנחם מנדל מויז'ניץ זיע"א

על האדם לדאג שעל כל פנים מצד מעשיו לא תהיה מניעה שיבנה ביהמ"ק

דהאדם צריך לעבוד תמיד לתקן שיהיה מזו הנאלה, שעל כל פנים מצדו לא יהיה מניעה (ד"ה אלה תעשו):

גלות

אמרי פנחס

רבי פנחס מקורניץ זיע"א

בגלות יותר קל להגיע לרוח הקדש

כמדומה בשם רבי שמעון ריל, שאמר בשם המגיד ממעזריטש, שבגלות נקל יותר לבא לרוח הקדש מזמן הבית (שער ו - דרכי עבודת הש"ת):

כעס

זאת זפרון

רבי יעקב יצחק מלובלין זיע"א

קודם באו לביתו וקבל עליו שלא יקפיד ולא יקעס

כבאו לביתו שחרית מבית הפנסת וערכית צריך לקבל עליו קודם באו לביתו שלא להקפיד כלל (ד"ה ואמרת אליהם):

האש של התלהבות שאדם מתלהב בעבודתו ליתברך חשוב אצלו יתברך לאכילה, עד כאן שמעתי מפה קדוש בעצמי.

הרמז בלשון הפסוק

וזהו אמרו ואמרת אליהם את קרבני - ההתקרבות שלכם שהוא לחמי לאשי - שהוא פרנסה שלי לאש ההתלהבות שלכם אלי, תשמרו להקריב לי במועדו - הינו בעתה ובזמנה. ואמרת להם זה האשה, זה האש וההתלהבות דבבקות, אשר תקריבו לה' - זה שהוא - כבשים בני שנה - שפבוש אצלכם שנה תמימה על ימים נוראים, לא תעשו כן, אלא שנים ליום עלה תמיד, את הכבש אחד תעשה בבקר - בהפלת שחרית, ואת הכבש השני תעשה בין הערבים - שהוא מנחה וערבית:

• לשונות של אור •

אהבת ה'

תולדות אהרן

רבי אהרן מטומייר זיע"א

אי אפשר להגיע לאהבת השם עד שיכרת ויכלה האהבות הרעות

אין אדם יכול לבא למדת חסד שהוא אהבת הבורא אלא כשמזמר ומכלה האהבת הרעות שבעולם המתחזן (ד"ה פנחס זה אליהו):

אהבת הבריות

אמרי פנחס

רבי פנחס מקורניץ זיע"א

יש להתחזק מאד באהבת ישראל ובפרט בימי בין המצרים

שנאת חנם החריבה בית מקדשנו, ובעונותינו הרבים עדין מרקד בינינו, על כן צריך מאד לטרח בזה את עצמו לבא למדה זו, ובפרט בין המצרים ימי החרבן (שער טהרת המידות אות ט):

תולדת אדם

רבי יהושע מאוסטרובה זיע"א

גם את הרשע יש לשנא רק בשעת מעשה

כשם הרה"ק היהודי וצוללה"ה זיע"א ועכ"י, שמצות אהבת בני ישראל

תורי זהב

רבי בנימין מזאלוניץ זיע"א

לא לכבוש הפעס על חברו שנה תמימה עד יוה"כ אלא למחול כל יום לפני השינה

שמעתי אמרים בדרך מוסר בשם התיק וחסיד המפלא איש אלקי מורנו הרב יצחק הנקרא רבי איציק דראבטשיר זצלה"ה, דהעולם נוהגים שמעפבים פעסם על חבריהם עד יום ערב יום הכפורים ואז מפייסים זה את זה.

ראין זה הדרך יחלק אור, פי צריך האדם למחול לחברו קודם השינה על כל שעשה לו חברו דבר שאינו הגון באותו יום, ולומר שארי ליה מארי לכל מאן דמצער לי. וכן אם חטא אדם כנגדו בלילה צריך למחול קודם אור השמש בנדע מזהר (עיין ח"א רא): ולא לכבש פעסו על חברו שנה תמימה.

הרמז בלשון הפסוק

וזהו אמרו ואמרת להם זה האשה אשר תקריבו לה' - שתעשו לו נחת רוח מזה. כבשים בני שנה - רצה לומר זה הדבר אשר כבוש בלבכם שנה תמימה עד ערב יום הכפורים, לא תעשו כן, אלא שנים ליום - שני פעמים ליום, את הכבש אחד תעשה בבקר - מה שפבוש בלבכם, תעשו, לשון תקון, כמו (בראשית יח) 'ובן הבקר אשר עשה, ואת הכבש השני תעשה - תתקן, בין הערבים - קודם השינה, עד כאן שמעתי, ודפח"ח.

לא לכבש ההתלהבות בתפלה שנה תמימה ולהוציאה רק בימים הנוראים

ראני פרשתי על ענין זה באפן אחר. דרב המוני עם אינם משגיחים על תפלתם שיהיה בכונה כל השנה, רק בימים הנוראים מחזיקים את עצמם בכל כחם להתפלל בקראי בכונה שלמה.

שמעתי מפי קדוש איש אלקי מורנו הרב דובער ממעזריטש זצלה"ה על הא דאיתא (וזהר ח"א ז): ישאל מפנסין לאביהם שבשמים, דמי שהוא בחינת ישראל, שהוא צדיק שעובד ליתברך בקראתו ואהבה ובוער בו אש ההתלהבות בעבודתו ליתברך, זהו כפיכול פרנסה של יתברך.

כי השעשועין ותענוג שמקבל יתברך מעבודתו זה נקרא פרנסה אצלו יתברך, כמו (שמות כד יא) 'ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו ומתרגם וחדו בנפשיהון כאלו אכלו ושתו. וזהו אמרו (דברים ד כד) 'כי ד' אלקיך אש אכלה הוא רצה לומר

מחלקת

אהבת שלום

רבי מנחם מענדל מקוסוב זיע"א
מחלקת משפיעה אפלו על קדושי עליון

בעבודתם

כְּשֵׁישׁ ח"ו מחלקת בעולם אזי אפלו אותם הקדושים שְׂאִינָם בעלי המחלקת תפעל בהם המחלקת על כל פנים באפן שְׂיִצְטַנְנוּ הדבורים שְׁלֵהֶם בתורה ותפלה ואין שורה בהם התלהבות ושמחה כלל (ד"ה הם מ:)

מסירות נפש

אוהב ישראל

רבי אברהם יהושע העטל מאפטא זיע"א

הצדיקים בכל עת ורגע לבם בווער בקרבם מגדל התלהבות ובכל עת מוסרים נפשם וגופם לעבודתו יתברך

שְׂרָפִים נקראים – אותן הצדיקים אשר בכל עת ורגע לבם בער בקרבם מגדל התלהבות ותשוקות ואהבתם ויראתם להבורא ב"ה וב"ש הנכבד והנורא, ובכל עת מוסרים נפשם וגופם לעבודתו יתברך (ד"ה יפקוד ה:)

עבודת ה'

שפתי צדיק

רבי פנחס מנחם מפילץ זיע"א

כל אחד נברא לתמו איוה דבר מיוחד שמועתי מפ"ק זקני מו"ר ז"ל שכל אחד נברא על תקון איזו דבר מיוחד אשר אין אחר יכול לתקן המבקש מזה (אמת א. ועיין שם העצה כאשר אינו יודע מה תיקונו):

פני מנחם

רבי פנחס מנחם מגור זיע"א

עבודת ה' בימי הנערות ובימי הזקנה כבוד קדשת אאז"ל אמר ששמע מזקני חסידיו קאצק וכו', 'את הכבש אחד תעשה בכפר' עבודת ימי הנעורים וכו', 'את הכבש השני תעשה בין הערבים' היא העבודה של ימי הזקנה (תשנ"ה):

צדיק

דגל מחנה אפרים

רבי משה חיים אפרים מסדילקוב זיע"א

ראשי הדור הם כפי שרש נשמת הדור **ראשי** הדור הם לפי הדור, ולפי שרש נשמותיהן כן שלח ה' ב"ה היודע שרש נשמות של כל ישראל תמיד בכל דור ודור – ראש ומנהיג להם כפי אותו הדור וכפי מה שצריך אותו הדור (עפ"ס יפקוד ה:)

אמרי נעים

רבי מאיר מדז'יקוב זיע"א

רק על ידי נסיעה לצדיקים זוכים להרגיש טעם הרגלים

העבודות בתורה ותפלה בימות החול יכול כל אחד גם בביתו לעשות, אבל הארת טעם שבת ורגל אי אפשר רק באסיפת ידידים יראי ה' אצל הצדיק וראש הדור (אות כו):

חקל יצחק

רבי יצחק אייזיק מספינקא זיע"א

הצדיקים הן הן המרובה

ומהאי טעמא אמר מרן הגה"ק מוה"ר יחזקאל שרגא משינאנאון זצוק"ל שרבותינו הצדיקים אמרו במוסף של שלש רגלים במלך רחמן וגו' שובה עלינו בהמון רחמיה, ד'קא 'עלינו' מפני שהו המרובה, אבל להאנשים הפשוטים נכון לומר 'אלינו' (ד"ה יפקוד):

ערוגת הבשם

רבי משה מחוסט זיע"א

חקיקת צורת הצדיק מעוררת האדם

וראייתי בספר אף פרי תבואה שכתב דבר נכון, שכל דבר שבקדשה עושה רשם בלב ולא מוש מזכרונו, והכי נמי אם רואה צורת אדם צדיק מתרשם זכרונו במחשבתו ועל ידי זה מתעורר לילך בארחתיו (ד"ה יפקוד ה:)

שפתי צדיק

רבי פנחס מנחם מפילץ זיע"א

משה רבנו חבר את יהושע עם כל

הקהל שכל הרואהו יזכר ניצוץ קדשתו הצפון בלב

וצויתיה אתו לעיניהם. אולי לרמוז לשון צותא, שיחבר את יהושע עם הקהל שירגישו בעיניהם, וכל זמן שאיש ישראל יראהו יזכר ניצוץ קדשתו הצפון בלב (פרשת פנחס אות מא):

הקדושים שבדור מסייעים לכל אדם מישראל

אמר חז"ל על פסוק יצא בסבלתם, שהיה נתן כתפו ומסיע לכל אחד ואחד מישראל, כן אתנו תמיד, הקדושים שבדור מסייעים לכל אדם מישראל, או בכתפו או בהאנחה עבורו (פרשת שופטים):

דעת משה

רבי משה אלנקים בריעה מקוזניץ זיע"א

חיוב על הצדיק להציל העם מכל מכשול

הצדיק עליה דידיה רמיא חיובא להשגיח על עדת צאן קדשים שינצלו מכל מכשול ופיקת עון רח"ל (פרשת בלק ד"ה לא הביט):

מגן אברהם

רבי אברהם מטריסק זיע"א

על ידי הצדיקים שמרי ומתקני היסוד נשפע ברכות ורפואות לעם ישראל

וזה מרמו ב'פינחס' שהוא נוטריקון פינחס ס'ימך נ'פלים י'רפא ח'ולים – שע"י פינחס והאנשים הגדולים שבכל דור שהם במדרגת שומרי הברית נעשה סמיכת נפלים ורפואת החולים ונשפעים כל הטובות והברכות בעולם (ד"ה והיתה לו):

צדקה

מאור ושמש

רבי קלונימוס קלמן עפ"טיין זיע"א

טעם שאין מברכים על מצות צדקה

שמעתי מבוצ"ק הרה"ק מו"ה מנחם מענדל זלה"ה מפריסטיג שאמר, שראו בספר קדמון, שעל פן לא מברכים ברכה על הצדקה כמו על שאר המצות, מפני שצריך לתמו בשמחה, והמון עם רובא רובא אינם נותנים בשמחה (ד"ה בני גד):

אוצרות גאוני הדורות

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל (כה יא)

ראש דוד

רבי חיים יוסף דוד אזולאי זצ"ל - החיד"א
ראה פנחס ברוח הקדש שלא נתגירה כזבי בת צור

ברש"י: לפי שהיו השבטים מבזים אותו, הראיתם בן פוטי זה שפטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה והרג נשיא שבט מישראל, לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן

שמעתי משם גדול אחד באשכנז שפרש ו"ל במאמרנו הנזכר 'התחילו השבטים מבזים אותו הראיתם בן פוטי זה וכו' והרג נשיא שבט מישראל', דיש לעורר דמשמע דמכח שהוא 'בן פוטי שפטם אבי אמו' וכו' יש מקום לבזותו שהרג נשיא, ואם היה מיחס אין לבזותו שהרג נשיא.

והוא דבר שאין לו שחר, דאם לא טוב עשה להרג נשיא, בשגם הוא שפר ויחסין אנן ניקום עליה סביב מעשה הורג לבזויי ולא לטויי. ואם עשה פדין להרגו, מאי אכפת לנו אם הוא בן פוטי, תבוא עליו ברכה לעשות בו משפט.

ואמר מר, דלכאורה יש מקום לומר דזמרי לא עבד איסורא, והיו דבריו עם כזבי לקבל עליה דת ודין ישראל, והיא קבלה בכל לב ונתגירה וקדשה בכיאה פדת משה וישראל, והגם דחסרא לה טבילת גר, מפל מקום אין זה פדאי להרגו ח"ו דגירה יבת מלך היא, ואינה חסרה משלחן מלכים.

אך לזה יש לומר, דפנחס נסתכל ברוח הקדש שהיתה גויה ולא גיירה, ולא עלו על לב זמרי והיא דבר זה מעולם ולכך הרגם. אף תרוץ זה בעבור פנחס בטל, דאין השכינה שורה אלא על משפחות מיחסות בישראל, ופנחס אבי אמו היה עובד עבודה זרה, ולא אפשר שהיה לו רוח הקדש, ואם כן יש לבזותו למה הרגם דאפשר דנתגירה כזבי. וזה שאמרו 'הראיתם בן פוטי זה שפטם אבי אמו' וכו', ואינו מיחס ואין לו רוח הקדש, והרג נשיא שבט מישראל, וגדול הדור שיש לדנוג לזכות, על דרך שאמרו (ב"מ פ"ג) 'רב עיליש איסורא לא ספי', והכי נמי יש לדנוג לזכות דנתגירה כזבי.

לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן, לומר דנדאי השכינה שורה עליו וראה שהיא גויה ממש, ולכך הרגם.

עמק הלכה - טעם מן

רבי מנחם מנלי מלבוב זצ"ל
בזכות קנאת פנחס לא מתו ישראל במגפה כי אם הערב רב

נראה פרוש פשוט בהמשך הפסוקים, דאיתא בזהר דכל אותן שמתו במגפה לא היו מישראל, אלא מערב רב שנתערבו בשבט שמעון. ורש"י פרש בפ' שנת ג' (ו י"ג), כל מקום שאפה מוצא זנות אנדרלמוסאי בא לעולם והורגת טובים ורעים, דכיון שנתן רשות למשחית אין מבחין בין טוב ובין רע.

והשתא יובן פינחס בן אלעזר השיב את חמתי מעל בני ישראל, דאי לא היה נעצר המגפה מחמת קנאת פנחס היה המגפה גם על ישראל כנ"ל, דבהאי חטא אנדרלמוסאי בא והורגת טובים ורעים, לזה השיב מעל בני ישראל דיק, וזה ולא כליתי את בני ישראל בתוכם, 'בתוכם' דיק, רצה לומר בתוך הנך כ"ד אלף הערב רב לא היה הכליון גם על ישראל כנ"ל.

לקח טוב

רבי חביב אלקובי זצ"ל

חמת ה' עברה מעם ישראל למדינים יש לרדק, מדוע אמר ה' "השיב את חמתי", שמשמעו שהחמה עדין קימת, רק שהשיב אותה ממקום שהיתה למקומה, ולמה לא אמר 'כפר' או 'הסיר' או 'בטל'.

ויש להקדים את הפסוק "אם שנותי ברק חרבי ותאחזו במשפט ידי אשיב נקם לצרי ולמשנאי אשלם" (דברים לב, מא), ובארזו המפרשים, "אם שנותי ברק חרבי", אף שנגזרה גזרת כליה על האדם או על העיר, אם יעשו תשובה, אזי "ותאחזו במשפט ידי", כלומר 'יד' החסד של ה' התגבר ותחזיק את המשפט, ולא יכלה אותם. אמנם, מאחר שנתנה הרשות למשחית, ואי אפשר להחזירו ריקם, "אשיב נקם לצרי ולמשנאי אשלם", שאותה גזרת כליה תעבר על אדם אחר או על עיר אחרת, כמו שנאמר "ואתן אדם תחתיך ולאמים תחת

נפשוך" (ישעיה מג, ד).

ועל פי זה יבאר, שמאחר שחטאו ישראל בכנות מואב, שמלבד עצם העברה, חטאו בחטא עבודה זרה, וחטאים חמורים אלו הביאו חרון אף לעולם, כמו שנאמר "ויחר אף ה' בישראל" (במדבר כה, ג), הרי שאי אפשר לבטל לגמרי את החרון אף, ויש להשיבו למקומו.

וזהו שאמר ה' למשה "פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל", אכל לא הסירה לגמרי, שהרי כבר נתנה הרשות למשחית, וצריך להעבירה למקום אחר. ועל כן אני מצוה אותך "צורר את המדינים והפיתם אותם" (שם, יז), ובכך ישוב חרון אפי מעם ישראל ויעבר למדינים. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

לכו אמר הנני נתן לו את בריתי שלום (כה יב)

בנין דוד

רבי דוד דב מייזלש זצ"ל

המוסר נפשו על קדושה ה' זוכה לשכר אף בעולם הזה

במדרש רבה (כא א) איתא: 'בדין הוא שיטל שכרו'. והקשו המפרשים הלא קימא לן (קידושין לט): דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא.

ויש לומר בהקדם מה דמצינו בשלחן ערוף (וי"ד ס" קנו ס"א) מחלקת הרמב"ם ורבנו ירוחם אם אדם רשאי להחמיר על עצמו ולמטר את נפשו בכל מצות התורה, חוץ משלש עברות החמורות דהדין בהם יעבר ואל יהרג, פי הרמב"ם סובר דאינו רשאי ומתחייב בנפשו, ורבנו ירוחם וסיעתו סוברים דרשאי להחמיר על עצמו.

וטעמו של הרמב"ם הוא מדכתיב (ויקרא יח ה) 'וחי בהם', ודרשו חז"ל (וימא פ"ה): ולא שימות בהם. אמנם באור החיים הקדוש פרש הכתוב 'וחי בהם', פי האדם העושה באהבה לשנו גם בטוב עולם הזה, יתר על הגמול הקבוע לו בעולם הנצחי, עכ"ד. ויש לרמז זה בתבת 'וחי', פי העני חשיב כמת (נדרים ט"ד), ולזה אמר דמי שמקים תורה ומצות מגיע לו בשכרו חיות ופנינסה בעולם הזה.

אבל באור הענין הוא כף, דכל המועדים כלם קדשתן על ידי ישראל, כמו שאנו אומרים בנסח התפלה מאנשי כנסת הגדולה 'מקדש ישראל והזמנים', אבל הימים בעצמותן לא היה בהם קדשה, ועל כן מהאי טעמא הרבה התורה בהם קרבנות, דעל ידי הקרבנות נתקדשו ונתעלו, פי על כן נקראו הזבחים 'קרבנות' שעל ידם נתקברו ישראל לאביהם שבשמים ונתעלו לקדשה.

אבל לא כן השבת קדש דקבוע ונקימא, ועל כן מקדימין השבת לישראל ואומרים 'מקדש השבת וישראל', דאין קדשת השבת על ידי ישראל על ידי הקרבת קרבנות, רק בעצמותו עצומו של יום גרים. וזהו פיונת הכתוב לומר, שאל תתמה על החפץ שביום השבת הוא רק שני כבשים, על זה אמר עלת שבת כלומר מעלת השבת וקדשתו בשבתו הוא, מעצומו של יום היום בעצמו קדוש הוא לאלקיו.

כפרת קרבן מוסף של ראש חדש

לחמי תודה

רבי צבי הירש הורוויץ זצ"ל

מפאת הרשעים לא היה אפשר להניח אור הלבנה כמות שהיא ולהרבות יותר אורה של החמה

הנה המקרשים נתקשו בזה דמאיה טעם צריכים ישראל לכפרה בשביל מעוט הירח שמעטו הקדוש ברוך הוא. והנה שמעתי לישב על פי מה שאמרו בחלין (ט), כתיב (בראשית א טו) וייעש את שני המארת הגדלים, וכתיב (שם) את המאור הגדל וגו', לפי שלבנה קטרגה ואמרה אי אפשר לשני מלכים שישמשו בכתר אחד, אמר הקדוש ברוך הוא לכי ומיעטי עצמך. **ולכאורה** קשה דהא מצד טענת הלבנה אי אפשר לשני מלכים שישמשו בכתר אחד, היה לו להקב"ה להניח אור הלבנה כתחלת בריאתה, רק להגדיל אור החמה יותר ממה שהיתה.

אך יש לומר דאתי שפיר לפי מה שכתב רש"י בפרשת בראשית, על מה שאמר קרא (ד ט) ויבא אלהים את האור פי טוב ויבדל אלהים בין האור ובין החשך ראוהו שאינו כדאי להשתמש בו רשעים והבדילו לצדיקים לעתיד לבוא. דבשביל זה לא היה אפשר להרבות אור החמה יותר מפני שאינו כדאי להשתמש בו רשעים, ובשביל זה שפיר הזקק השי"ת למעט אור הלבנה,

שמעתי מפי קדוש אמ"ו הגאון בעל אמרי אש זצ"ל, שאמר בשם הגאון בעל אהל דוד זצ"ל, לפרש מה שכתוב תחת אשר קנא לאלהיו וגו', על פי מה שאמרו הטעם שאמר השם יתברך שמו 'אנכי ה' אלהיך בלשון יחיד, כדי שכל איש ישראל יהיה בעיניו כאלו לו לבדו נתנה התורה, שאם יראה אנשים רבים ח"ו פורקים על התורה לא ישגיח בהם.

וגם פנחס בענין זה נתן אל לבו, והיה נחשב לו כאלו לו לבדו נתנה מצוה זאת מאת ה' יתברך שמו, ולא השגיח במה שגדולי הדור היו שותקים. וזה שנאמר אשר קנא לאלהיו, שעשה את הדבר הזה כאלו היה אלהיו לבדו יתברך שמו.

ונתתה מהודך עליו למעו ישמעו כל עדת בני ישראל (כז ט)

רבי אברהם הפהן זצ"ל
(הובא בספר 'חן וכבוד' לרבי חיים שאלתיאל יעקב ניניו זצ"ל)

רק הזקנים ראו שמש וירח

הגמ' בב"ב (ע"ה) דורשת 'מהודך', ולא כל הודך, ואמרת שהזקנים שבאותו הדור אמרו, 'פני משה כפני חמה, פני יהושע כפני לבנה. אוי לה לאותה בושח, אוי לה לאותה כלמה'. ויש להבין, מדוע אמרו זאת רק הזקנים, ולא כל בני הדור שהפירו את משה ויהושע.

ונראה לבאר, שהנה הנולדים במדבר לא ראו במשך ארבעים שנה את השמש ואת הירח, שהרי היו מקפים מפל הצדדים בענני כבוד. ואם כן רק הזקנים שיצאו ממצרים, וראו את השמש והירח, יכולים היו לומר שפני משה הם כפני חמה, ופני יהושע הם כפני לבנה, ולהתאונן על כך. מה שאין כן אלו שונלדו במדבר ולא ראו שמש וירח, לא יכלו לומר זאת. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

עלת שבת בשבתו על עלת התמיד ונסכה (כח י)

דברי יוסף
רבי יוסף קליין זצ"ל
קדשת השבת אינה תלויה בקרבנות **נראה** באור הענין, דהנה כבר עמד האור התיים הקדוש למה בשבת מעט התורה בקרבנות מפל המועדים.

ומבאר מזה דמי שאינו מוסר נפשו על שאר עברות, על כרחך דסבירא ליה פירושא דקרא ד'וחי בהם' כפירוש הראשון וחי בהם ולא שימות בהם, אם כן אין מגיע לו שחר בהאי עלמא, מה שאין כן מי שמוסר נפשו גם על שאר עברות ולא דריש כפירוש הראשון, ועל כן לדידיה כפירוש השני שיגיע לו שחר בהאי עלמא.

ומעתה פנחס שמסר נפשו גם על מה שאינו משלש עברות החמורות, על כרחך דדריש 'וחי בהם' כפירוש השני ששחר מצוה בהאי עלמא איפא, ולכן 'בדין הוא שיטל שחרו' גם בהאי עלמא.

ימה וקדמה

רבי יחזקאל הלוי זצ"ל

הטעם שיכול פנחס לקבל שחר

מובא במדרש (כמ"ד כא א), 'אמר הקב"ה, בדין הוא שיטל שחרו'. והקשו המפרשים, שלכאורה דבר פשוט הוא שמגיע שחר לפינחס על מעשהו, ומה בא ה' להשיע בזה.

ונראה לבאר על פי המבאר בגמ' שבת (ל"ב), שאין לאדם להקניס את עצמו לסכנה, שאף אם יעשו לו נס, ינכו לו מזכיותיו. והנה פינחס נכנס למקום סכנה, וכמבא במדרש (שם כ, כ"ה), שעמדו בני שמעון לפגע בפינחס, וירד המלאך ונגפם. ומלבד זאת, נעשו לו עוד נסים רבים כמבאר שם. וא"כ יש מקום לומר שאין לו שחר, ואדרבה, אף ינכו לו מזכיותיו. אלא, הואיל וכל הנסים שנעשו לו היו בזכות אבותיו, לפיכך אין לנכות מזכיותיו, ואף מגיע לו שחר, ולכן אמר ה' 'בדין הוא שיטל שחרו'.

וזהו שאמר הפסוק, "פינחס" אשר נכנס למקום סכנה ונעשו לו נסים רבים, ואם כן איך יטל שחר, אלא שהוא "בן אלעזר בן אהרן הכהן", והנסים שנעשו לו, נעשו בזכות אבותיו, ולכן 'בדין הוא שיטל שחרו'. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהנת עולם תחת אשר קנא לאלהיו (כ"ה י"ג)

אפריון
רבי שלמה גאנצפריד זצ"ל
נתן פנחס אל לבו כאלו הוא לבדו נתתיב במצות הפגאות

והיגו שאמר הקב"ה לישראל הביאו כפרה עלי על שמעטתי את הירח, דהא כל עקר הסבה של מעוט הירח היה בשבילכם.

ובזה יובן לעניות דעתי מה שאומרים בתפלת מוסף ראש חודש וישעירי חטאת לכפר וגו' מזבח חודש בציון תכין וגו' וישעירי עזים נעשה ברצון וגו', לפי שלעתיד שיהיה לבנה כמו שהיתה קדם מעוטה, ואור החמה יהיה עוד יותר שבעתים כאור שבעת ימים, דהשתא ממילא אין עוד חיוב הבאת כפרה מצד פיוס הלבנה מפני מעוט הירח, רק נעשה 'ברצון' לקיים רצון השי"ת בהבאת שעיר ראש חודש.

נחלת יעקב

רבי יעקב לונדנבורגים מליסא זצ"ל

מפאת מעוט הירח נולד הרע בעולם

בפרק קמא דשבועות (ט): אמר ריש לקיש מה נשתנה שעיר של ראש חודש שנאמר בו לה, אמר הקדוש ברוך הוא שעיר זה יהא כפרה עלי על שמעטתי את הירח. והוא תמוה.

ונראה הפונה, דהנה בכרכות (לב) אמר רבי יהושע בן חנניא אלמלא ג' מקראות אלו נתמוטטו רגליהם של שונאי ישראל. חד, דכתיב (מיכה ד ו) 'אשר הרעתי, ופרש רש"י אני גרמתי להם, שבראתי יצר הרע. ומבאר במקבילים שעל ידי מעוט הירח נולד הרע בעולם.

וזהו פונתן כאן, שבראש חודש יש בו מעוט הירח, ולזה אמר הקדוש ברוך הוא הביאו כפרה על עונותיך ואני אטל כל העונות עלי, כלומר שאני גרמתי להם שעשו העונות, שבראתי יצר הרע על ידי מעוט הירח, כמו שכתוב 'אשר הרעתי'.

תורת משה

רבי משה סופר זצ"ל

חזרת אור הלבנה תלוי ביד ישראל

ענין הביאו עלי כפרה אין לו מוכן לפי פשוטו לכאורה. אבל יש לפרש פי הנה לעתיד לבא יהיה אור הלבנה כאור החמה, אם בן היום אם בקולו תשמעון יהיה עולם התקון להיות הלבנה במלואה כידוע, אך לעת עתה ישראל הם מתרשלים ואינם שבים וחדיו בלב שלם ועל זה תשאר הלבנה פגומה באורה, ואם בן בכל ראש חודש אשר הלבנה פגומה ומבקשת תפקידה, יש בזה ח"ו להיות מעורר דין על ישראל.

משל למלך שהראה מקום פרעון לבעל חובו על אנשי מדינתו, והם מרחמים את האיש הזה ואינם רוצים לשלם, הנה האיש הזה יש לו תרעמת על המלך שהראה לו מקום לפרע ביד אנשים כאלו ולמה לא נתן לו פרעון אחר, ואם בן יחרה אף המלך על אנשי מדינתו שעל ידם בא תרעמת על המלך והם מחזיבים לשלם להמלך.

והנמשל מוכן, כי פרעון חוב הלבנה תלוי ביד ישראל פשישו בו בתשובה שלמה, ובכל ראש חודש הלבנה מבקשת תפקידה וישראל אינם משלמים, והיא מעוררת קטרוג על ישראל שעל ידם יש לה תרעמת, ולכן צריכים בני ישראל להביא כפרה לכפר התרעמת שיש על ידם להלבנה על המלך.

וזהו שאמר הביאו כפרה עלי על שמעטתי את הירח, שביאו כפרה על כבוד שמים, שהם גרמו תרעמת עלי על שמעט את הלבנה, והם אינם שבים למהר זמן תשלומה. (פר' בראשית)

יערות דבש

רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל

ראשי חדשים המה ימי הדין לפמליא של מעלה

הנה לא רק בים אלו כל הימים ימי דין, אף גם כל ראשי חדשים הם ימי דין כל היום, אבל לא לבני אדם, כי

אם לצבא מרום, להם ראשי חדשים יום דין, כי הם קטרגו 'מה אגוש פי תזכרוני', ואין בן אדם פדאי שיהיה נהנה משני מאורות, חמה ולבנה שולטים באחד, ולקטרוגם נתמעטה הלבנה וחסף אורה למאד.

ולכך בכל ראש חודש מחמת קטרוג לבנה פידוע בגמרא (חולין טו), הוא יום דין על צבא מרום, ולכך חזיבים אנו להביא 'חטאת לה', היגו לכפרת פמליא של מעלה, ואמרו (שם) הביאו עלי, הרצון פמליא שלו שהם בכלל, שהם שוכנים אתו ושם ה' בקרבם, ועל שמו יקראו בנודע. (ח"א דרוש ו)

יערות דבש

רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל

כפרת שעיר ראש חודש על חטאי ועונות של בני ישראל הכשרים

אבל באמת כל ישראל הכשרים, להם קדשת מקדש וקדש, פי השכינה שוכנת בקרבם, כדכתיב (ויקרא כו יא) 'ונתתי משפני בתוכם', וכמו שכתבתי לעיל בשם הרמב"ם, כי ארבע אמות של הלכה, דהיגו תלמיד חכם וצדיק, הוא מקום קבוע לה, וכן כל אכל שלו כאלו קדוש, כדכתיב (יחזקאל מא כב) 'זה השלחן אשר לפני ה', ואין לה טמאה ומתעב יותר מן החטא ופשע, ולכך אדם כשר החוטא, הוא מטמא מקדש וקדשים.

ושעיר המכפר על טמאת מקדש וקדשיו, הוא היה כפרה לכל חטאות ופשעים מבני ישראל הכשרים אשר ה' בקרבם, ולכך נאמר על שעיר החטאת (ויקרא טו טו) 'וכפר על הקדש מטמאת בני ישראל מפשעיהם לכל חטאתם', דיקא, ואם בן גם בראש חודש שעירי ראש חודש מכפרים על טמאת מקדש וקדשיו, כמבאר בגמרא דשבועות עין שם במשנה ראשונה בארץ בדעת התנאים, גם בזה כפרה לכל, וכן יסוד בראש חודש זמן כפרה לכל תולדותם. (ח"ב דרוש יד)

מעשי צדיקים

בקרבו, מגו רבי זאב וואלף על כל יהודי יהיה מי שיהיה.

הסבימו הצדיקים לנסע אל הרבי מז'באריז, ולדבר על לבו להסיר את חסותו מאותו רשע, הם הגיעו למעון קדשו לקראת סוף השבוע והציעו לפניו את

בהלשנותיו, עד שעל פי הדיו היה חיב מיתה פדין מוסר.

התפללו הצדיקים למפלתו, אף תפלותיהם שבו ריקם, ברב קדשתם הרגישו שנמשכת לו חנינה דרו העיר ז'באריז, והבינו שברב אהבת ישראל השוכנת

פינהם בן אלעזר בן אהרן הפהן השיב את חמתי מעל בני ישראל כסנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי (כה יא)

ספר הרה"ק רבי יחזקאל משינאווא זיע"א, בזמנו של הרה"ק רבי זאב וואלף מז'באריז זיע"א, היה רשע בן בליעל שהציק לצדיקי הדור ולפשוטי עם

פרשת פנחס

כך נראה ונוכיח בפני המשיח את הכנעתנו ובכך יתפייס.

יבנסו הדברים בלבם וההצעה תשא חן בעינייהם, מיד ישלחו לחפש אחר יהודי אבל לא ימצאו, כי כלם שבו בתשובה וכלם נשאו על הענן אל המלך המשיח, ומי פתי להשאיר בגלות בארץ העמים.

לאחר חפושים מיגיעים ימצאו יהודי רשע שלבו לב אבן וערפו כנחשת, אין לו דבר עם בני ישראל ולא עם המלך המשיח, הם ימצאו את אותו מלשין שאתם רוצים לקלל, וישיבוהו על העגלה, ישימו כתר לראשו, וישלחוהו בכבוד גדול ככתוב 'בילו שי למורה'.

בין שיגיעו לגבולות ממלכת המשיח, ישלחו לפנייהם שליח בשם כל מלכי מזרח ומערב הבאים לשחר פניו ולהשתחוות לפניו, ומביאים לו שי, יצחקו הצדיקים צחוק גדול, וכי איזה שי יכולים מלכי האמות להביא, איזו מתנה צריך המשיח.

ישאל המלך המשיח, "מה היא המתנה", ישיבו, "יהודי", אז יאמר המשיח, "זו המתנה הגדולה והחשובה ביותר עבורי, היהודי הגרוע ביותר, הוא מיחס גדול ויקר מכל", סים הרבי מצבאריז' ואמר, "ואתם רוצים שאני אסכים לקלל את מתנתו של המלך המשיח".
(דובר שלום)

על פי מעשה זה באר הרה"ק רבי שמעון נתן נטע מלעלוז זיע"א, כי משה רבנו עליו השלום לרב מעלתו פעל בנפשו שלא לראות דבר רע על יהודי, לכן לא יכל משה להעניש את החוטא על חטאו, עד שבא פינחס בקנאותו ופגע באותו נשיא. (דברות קודש תשנ"ב)

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם (פח יא)

בשנה שלוש אחר הצהריים ברחוב הנביאים בירושלים עיר הקדש, זכיתי לראות יהודי ירושלמי נגש אל לוח המודעות ועומד ומקצף את כל המודעות הטמאות, נגשתי לראות מי הוא אותו יהודי, והנה רואה אני שזה ראש בית הדין רבי פנחס עפשטיין זצ"ל.

שופר חזק מאד עד שהאזנים תצילנה.

בעל החנות אינו יכול להשאיר בחנותו, יוצא לראות מה קורה, ומצטרף אף הוא להמונים הרצים לבתי המדרשות, כל היהודים בכל קצוי תבל ממחרים ברנש לבית אלקים ושופכים נפשם בתפלות ובקשות בכיות ותחנונים, שבים בתשובה שלמה מעמק לבם יומם ולילה לא ישבתו.

לפתע בוא ענו ויבחר את יחידי הסגלה ויטלם עמו, ובת קול תצא ותכריז, "פלוני ופלוני זכו להגיע לתשובה שלמה, ונבחרו להכנס למחצתו של משיח צדקנו", אז ירימו הנשארים קולם בבכי מר ויזעקו בקול גדול, "רבונו של עולם, מה אתנו, הכי נשאר כאן".

הנותרים רבו בחרטה ובתשובה עד שיבוא הענן שוב, וילקט את אלו שכבר הגיעו לנקדה האמתית של התשובה, השאר יבכו ויתחנונו וישובו אף הם, עד שיבוא הענן פעם נוספת וילקטם, עד שיזכו כל עדת ישראל למדרגת התשובה האמתית, וילקחו לבוא לפני משיח צדקנו.

כשמע כל העולם קול שופרו של משיח, תפל אימה ופחד על כלם וכל גוי הארץ יחרדו, פו יבוא המלך המשיח לנקם בהם על כל הצרות והשמדות שעשו בעם ישראל במשך שנות גלותו בארצות פזורים.

יתכנסו כל מלכי תבל לטכס עציה מה לעשות כדי להנצל מחרון אף מלך המשיח ועם ישראל, כל חכמי האמות יביעו דעתם, זה אומר נשחוד בהון רב, זה אומר נשגר לו אבנים טובות ומרגליות, וזה מציע לתת לו חבל ארץ כדי לקבץ אליו את עם ישראל.

יעמד הפקח שבהם ויאמר, "דעו שכל דבריםיכם הבל, המלך המשיח אינו זקוק למתנותיכם, בכחו לעשות עמו מלחמה ולמגרנו ברגע, ולטל את כל הוננו ואדמתנו באין מפריע, כל המתנות שבעולם אינן נחשבות בעיניו.

אם נרצה לשלח אליו מתנה יקרת ערך שתשכר את חמתו ותרצה את פניו, עלינו לשלח לו את היקר בעיניו מכל, נשלח לו במתנה יהודי, נושיב אותו בעגלה מפארת ונשים כתר על ראשו וכל מלכי ארץ יתלו את כתריהם סביבו,

העניו, עד כמה מצער הרשע את בני ישראל ואת צדיקי הדור במסירות נוראות, הם רואים ברוח קדשם שסורו רע ולא יצאו מזרעו צדיקים עד סוף כל הדורות, אף תפלתם לא מועילה בגלל החוט של חסד שנמשך מהרבי.

השייבם הצדיק, "עסק קזה, לקלל בן ישראל, מה לי למהר לעשותו לפני שבת קדש, וכי זוהי ההכנה לקראת שבת, תשהו כאן מעט, ונראה מה לעשות". המתניו הצדיקים לשבת, הזכירוהו בליל שבת קדש ולא ענה, בשבת בבקר ולא ענה, בסעודה שלישית ולא ענה, ביום ראשון אמרו, "עתה אנו מבקשים שרבנו יאות לבקשתנו, ויצא מזה כבוד שמים על דרך הפתוב (תהלים קמה ט) 'שומר ה' את כל אהביו, על ידי ש'את כל הרשעים ישמיד'".

פתח הרבי ואמר, "דוד המלך עליו השלום אמר על מלך המשיח שכל המלכים יובילו שי למורה' (סם טו יב), יש להבין איזה שי יקבל המלך המשיח מהגוים, מה המתנה שיש בידם לתן לו.

אלא לפני ביאת המשיח יהיו בני ישראל טרודים בפרנסתם, סוחר הבדים יעמד בחנותו וימדד אמות בד, בעל בית המרוח יעמד מאחורי הדלפק וימזג משקאות, בעצומה של המלאכה ישמעו קול רעש גדול בחוץ.

הפותר ישאל את הלקוח מה קול הרעש, והוא יאמר איני יודע, זה עתה באתי מהרחוב ומאומה לא קרה, אבל קול הרעש הולך וגובר, יאמר הקונה, אצא ואראה, הוא יוצא ורואה המון רב מבני ישראל, אנשים נשים וטף, תלמידי חכמים ופשוטי עם, רצים בחפז.

הוא שואל מה ארע והם עונים, "הכי אינך יודע, משיח בא", מוסיף הוא ושואל, "היכן הוא ולאן אתם רצים", והם משיבים, "לבתי הפנסת ולבתי המודרש לומר פרק תהלים ולשונ דף גמרא, אנו חשים עצמנו ערמים מן המצות וזה הדרך להתקרב לקדשה, רק זה חשוב לפני המשיח ולא כסף או זהב".

הצטרף אליהם השואל ורץ עמיהם לבית המדרש, בינתיים עומד בעל החנות ומחכה שהקונה ישוב לקחת את הבד שהזמין, לפתע מנסר בחלל האויר קול

עת רצון והוא מברך אותו בזרע של קימא.

החסיד הנרגש חשש לענות אמו, וספר לרבי את אשר אמר לו אבי ששם יברכו יהיה לו בן כמר, השם משמואל שקע במחשבותיו, ולבסוף אמר לחסיד כי אף על פי כן הוא רוצה לברך אותו.

לחמשה בנים זכה אותו חסיד, ארבעה מהם נהרגו במלחמה הנוראה והבן החמישי התחפש לכמר, כך עלה בידו להמלט מידי הגרמנים הרשעים ולהנצל. הוא נצל בנסים גדולים, הגיע לארץ הקדש, וזכה להקים משפחה מפארת. (שמועות וחיוקים)

ולא תהיה עדת ה' נצאן אשר אין להם רעה (כו יז)

נראה לפרש בדרך צחות, על פי שמספרים על הנצי"ב מוואלוז'ין זצ"ל שבמהלך נדודיו הזדמן לעיר גדולה בה נכנס לבית כנסת גדול ומפאך, שצבור המתפללים בו היו אנשים ריקים מתורה ומצות.

על כתלי בית הכנסת מצירים היו באפן מרהיב ומפלא מאמרו של רבי יהודה בן תימא באבות (ה ט), על כהל אחד נכתב 'הוי עז פנמר', על השני 'קל פנשר', על השלישי 'רץ כצבי', ועל הרביעי 'גבור פארי', וכמוכן על כל מאמר היה מציר תבניתו, נמר נשר צבי וארי.

נענה הנצי"ב ואמר למלווי, "הכל נכתב פהגן אף דבר אחד ועקר חסר, סיום מאמר התנא, לעשות רצון אביך שבשמים, ודי למבין.

על דרך זה אפשר לומר בדרך צחות בפסוק זה, צא"ן ראשי תבות צ"בי אריה נשר נמר, זה ולא תהיה עדת ישראל כצא"ן, שיהיו להם כל הבחינות הללו, אף העקר יחסר להם, אשר אין להם רעה, הוא אבינו מלכנו רוענו, רועה ישראל, כמו במעשה ההוא שנחסר להם סיום המאמר, לעשות רצון אבינו שבשמים. וכן יש לרמז 'ונהיה לראש', ראשי תבות לעשות רצון אבינו שבשמים. (חיי צבי)

לא תקבל רק את טענתו, ובאר הגולה (ח"מ יז מ) מנמק, 'שלא בפני חברו אינו בוש מדברי שקר', והדבר מסכם מפל הפוסקים, שאסור לדון לשמע אפלו דבר אחד בלא ידיעת השני.

והראיה מבנות צלפחד אין בה ממש, כי בנות צלפחד באו לפני משה ואלעזר הכהן ולפני הנשיאים במעמד כל העדה, והו לא ידעו שהבעל דין מזרר לטען רק בפני חברו, כשהתחילו לטען ויפו משה כה וכה, ראה כי אחי אביהן שהוא הצד השני בתוך כל העדה, והם שמעו טענות בנות צלפחד ושחקו, שתיהן בהודאה דמא.

לכן בצדק היה ביד משה לגמור הדיו ולהעביר את נחלת צלפחד לבנותיו, אף בשביל שהקדימו טענותיהן שאביהן לא היה בעדת קרח, הרגיש משה נטיה לטובתן ומצא עצמו פסול לדיו, לפיכך 'ויקרב משה את משפטן לפני ה', בכך רצה להורות לדורות, שהדין מזרר אפלו על שחד דברים. (המהרש"ם הפוסק האחרון)

ובנים לא היו לו (כו ב)

אחד מחסידי הרה"ק האבני נזר זיע"א, צפה שנים רבות לילדים, תדיר היה מחלה פני רבו שייברך אותו בזרע של קימא, אך הרבי היה נמנע ומתחמק מלברכו, החסיד חכה לעת רצון, אז יבקש ואולי יזכה לברכה המיחלת.

בשמחת תורה חש החסיד כי הגיעה שעת הכשר, בעת הרקודים שרוי היה הרבי בשמחה מיחדת ועלאית, והוא מהר לגשת אל הרבי ולבקש את ברכתו לזרע של קימא, אמר לו הרבי חדות, "אתה רוצה שאני אברך אותך ויולד לך בן כמר".

נבהל החסיד לשמע זאת יוצא מפרכש מפי הרבי, הבין שהוא רואה ברוח קדשו שאם יברך אותו יצא ממנו בן שיהיה כמר ולכן לא ברך אותו עד כה, ומאז לא הוסיף לבקש את ברכת הרבי.

עברו שנים, האבני נזר הסתלק לבית עולמו ובנו הרה"ק השם משמואל זיע"א מלא את מקומו, ביום שמחת תורה בעת שהיה השם משמואל שמח במיוחד, נגש מעצמו אל אותו חסיד שהכיר וידע כי הוא מצפה לישועה, ואמר לו שעכשו

הוא עמד לבדו ללא נהג וללא משמשים ורק מקלו בידו, בסבלנות ובמסירות גרד באצבעותיו את כל המודעות הפסולות, ובתוך כך לא פסק פיו מלהגות פרקי משניות בעל פה. (טיעורי מסמר הלוי, סוטה)

ותעמדה לפני משה ולפני אלעזר הכהן ולפני הנשיאים וכל העדה פתח אהל מועד לאמר (כו ב)

מעשה היה באודיטה, שדינים הוציאו פסק על יסוד שמיעת מקצת מהטענות בפני בעל דין, ורבו בכתב שלא בפני הבעל דין השני, וגמרו את הדיו מבלי להודיע לבעל דין אחד על הטענות שטען הבעל דין השני שלא בפניו.

בא הבעל דין הנזק בפני בית דין אחר, וצעק ככרוכיך כי הדינים עותו את הדיו, בידו ראיות ברורות כשמש שהטענות שטען הצד השני שלא בפניו אינם נכונות, אף הדינים דחו את בקשתו לסתור את הדיו ולדון מחדש באמרו כי הפסק שהוציאו אמת, כאשר נפסק בשלחן ערוך (ח"מ סי' ט).

על מה שטען הבעל דין כנגדם, כי לא עשו כראוי בכך ששמעו טענות בעל דין שלא בפני חברו, נתנו הסברים וראיות שונות לדבריהם, וכן טענו שמצינו במשה רבנו עליו השלום ששמע את טענות בנות צלפחד, שלא בפני הצד השני.

נאמר בתורה ויתקרבנה בנות צלפחד לאמר אבינו מת במדבר וכו' ותנו לנו אחזת נחלה, ולא נזכר בתורה שאחי אביהם טענו כנגדם, ואף על פי כן שמעו משה אהרן והזקנים את דבריהם ונזקקו לפסק להם הדיו.

התגלגלה השאלה לפני אב"ד סטרי וסטניסלב רבי אריה לייבוש הלוי איש הורביץ זצ"ל, בעל שו"ת הרי בשמים, מה דינם של דינים אלו ואם יש תקף לפסק הדיו שהוציאו, והוא הסיק להלכה כי בית דין שבאו לפניו ראובן ושמעון למשפט, ושמע טענות בעל דין שלא בפני בעל דין השני, פשיטא שמכים אותם בארזפתא דנפחא, קורנס של ברזל, על שלא קימו אזהרת רבותינו (סנהדרין ז:). שאסור לדון לשמע דברי בעל דין שלא בפני השני.

והמהרש"א בסנהדרין שם ברור מלל, אם תשמעו דברי זה בלא זה, אז

פרשת פנחס

הקדמת רפואה למכה

עד עצם היום הזה ניצב במרכז העיר אמסטרדם בית בן שלש קומות הקרוי "בית משפחת דה פינטו", בו התגוררו בעבר בני משפחת "דה פינטו", משפחה יהודית פורטוגזית של בנקאים וסוחרים. הבית, בן מאות השנים, נמצא כיום במצב מצויין והוא משמש כאנדרטה למשפחה היהודית שהתיישבה באמסטרדם ותרמה מהונה ואונה למען כלל ישראל.

את שם המשפחה קבלו בניה בשל אבי המשפחה שהיה קרוי "פינטע קצין". על עשירותו המופלגת ועל טוב לבו סיפרו שהוא הניח אחריו מליוני מטבעות זהב "רייכסטאהלר" כדי לחלק לצדקה. הוא גם הקים קרו קיימת של עשר חביות מלאות זהב טהור שהיו ברשות הממשלה תמורת ריבית שנתית נאה, כשכל פירות הקרן מיועדים למען החזקת יהודי ירושלים. בצוואתו גם כתב "פינטע קצין" כי ההולכים אחר מיטתו ללוותו לבית העלמין יקבלו, כל אחד ואחד, סכום של שלש מאות אדרכמונים כתשורה על הכבוד האחרון שחלקו לו.

על "פינטע קצין" סיפר הרה"ק רבי בן ציון מבאבוב זיע"א הי"ד את הסיפור הבא, שמקורו מפי דודו הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאווא זיע"א. היו אכן שהעירו להרה"ק מבאבוב כי יש גירסאות אחרות ושונות לסיפור זה, אך הוא השיבם באחת כי נאמנים עליו דברי דודו והוא מעתיק את השמועה בדיוק כפי ששמע מדודו הקדוש שכל דבריו אמת וצדק.

באחת הפעמים שהרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאווא זיע"א שהה בעיר הנופש והמרחצאות 'קרעניץ' הסמוכה לגבול סלובקיה, לצרכי רפואה ובריאות גופו הקדוש, נכנס ובא אליו יהודי תושב העיר קראקא ושפך לפניו את צערו וכאבו: בני הצעיר חולה מאד. הבאתי אותו לקרעניץ כי חשבתי שהדבר יועיל לבריאותו, אך הרופאים סבורים שאין לו בכך כל תועלת וכי צריך לנסוע עמו אל העיר וינה הגדולה. שם, בבירת אוסטריה, מצויים רופאים מומחים ופרופסורים גדולים אשר יכולים למצוא בס"ד מזור ומרפא למחלתו הקשה.

דא עקא, נאנח האיש ואמר, זה מכבר שהייתי נוסע לוינה מבלי להתמהמה אפילו רגע אחד, אך מה אעשה שאין בידי לפורטה אפילו שווה פרוטה. יודע אני כי הטיפול אצל הרופאים המומחים כרוך בסכומי עתק שאין באפשרותי להשיגם. מלבד זאת, גם הנסיעה לוינה והשהות שם עולה לסכום גדול. אובד עצות אנכי, החל האיש לבכות בקול, למראה בני החולה ואין בידי להושיעו.

הרה"ק משינאווא הקשיב היטב, ביקש מהאיש לשבת, ואמר לו: שב בני, הבה ואספר לך מעשה מופלא. הלוא בוודאי שמעת על העשיר הגדול

שהיה שמו הולך לפניו "פינטע קצין". את שמו זה לא קיבל האיש כמליצה גרידא, אלא בשל עושרו המופלג שכמעט ולא היה בדומה לו.

את אוצרות הכסף והזהב המופלגים היה "פינטע קצין" שומר בתוך חדר אוצרות מיוחד שנבנה ככספת משוכללת ביותר. במרתף שמתחת לארמונו הגדול נחפרה מחילה תת קרקעית עמוקה ופתלתלה שהוליכה לחדר האוצרות הגדול שהיה כולו עשוי מתכת משורינית וחסינת אש, ודלת פלדה עבה במיוחד.

מרבה נכסים מרבה דאגה. גם הכספת לא נתנה מנוחה לעשיר הגדול שלא הפסיק לחשוש שמא יצליח גנב מתוחכם להתגנב אל המרתף, לרדת במחילה העמוקה ולחדור אל הכספת הכבדה. שמא יצליח הגנב להניח את ידו על המפתחות שהותאמו למנעול הכספת, וכך כל רכושו ילך לטמיון.

פחדיו הלא הגיוניים של "פינטע קצין" הביאו אותו להגות תוכנית מתוחכמת שתצליח ללכוד שתי ציפורים במכה אחת: לא זו בלבד שגנב לא יוכל לקחת כלום מתוך חדר האוצרות, אלא שהוא גם יתפס שם ויקבל את עונשו כראוי לו. בעזרת מומחה למנעולים הוא בנה מנגנון מורכב שמוודא כי כל פתיחה רגילה של הדלת תביא לכך שלאחר דקה או שתיים תסגר הדלת אחריה, מבלי שיהיה אפשרות לפתוח את הדלת מבפנים. רק הוא, "פינטע קצין", ידע כי בטרם פתיחת הדלת עליו לפתוח בריח מיוחד שהיה מותקן בצד הדלת, והוא זה שימנע את נעילת הדלת.

כעת, ידע "פינטע קצין" שאין גנב שיעלה על דעתו דבר שכזה: גם אם הוא יצליח לעבור את כל מחסומי האבטחה הכבדים של חדר האוצרות, מובטח לו שהדלת הכבדה תסגור עליו ולא תאפשר לו להתחמק מהעונש המגיע לו. הדלת תעצור אותו עד שאנשי החוק יבואו לקחת אותו לבית האסורים.

מאות פעמים ירד "פינטע קצין" אל חדר האוצרות, אם כדי להוסיף לשם עוד כהנה וכהנה חביות של מטבעות זהב וכסף ואם כדי להזין את עיניו באוצרותיו המופלאים, ותמיד זכר לפתוח את הדלת בהתאם לתוכנית שהגה. הוא פתח את הבריח המיוחד ששמר על הדלת פתוחה, וכך יכול היה להיכנס ולצאת בבטחה.

היה זה ביום מהימים שדעתו של "פינטע קצין" הייתה מפוזרת עליו. מישהו גרם לו לסחרחרות של רגשות, והוא החליט שהמקום הטוב ביותר להירגע בו הוא חדר האוצרות שלו. שם ישזפו עיניו את כלי הזהב, תכשיטי היהלומים, ויצירות האמנות הנדירות, שהשיג בדי עמל, והוא יוכל לחזור לאיזון נפשי.

מבלי משים פתח "פינטע קצין" את דלת הכספת מבלי לפתוח את הבריח תחילה. רק רעם הדלת הנטרקת עליו החזיר אותו לאיזון

ולהבנה כי כלתה אליו הרעה והוא נלכד ברשת אותה טמן לאחריהם. הוא נכלא בתוך המצאתו הגדולה ואין בידו לעזור לעצמו.

תחילה חשב "פינטע קצין" כי אם הוא יצחק בקול גדול, ישמעו אותו בתוך ארמונו. אולם לאחר שגרונו נחר מרוב צעקות וידיו כאבו מדפיקות ללא הרף על הדלת, הבין "פינטע קצין" כי לשווא הוא עובד. אין כל סיכוי בעולם שאחד ישמע את קולו. חדר האוצרות בנוי במעבה האדמה, ודלת הפלדה הייתה עבה מאוד וחסמה את הקול ממצאת החוצה.

קשה לתאר את השעות הנוראות שעברו על "פינטע קצין" בתוככי חדר האוצרות. איש לא ידע שהוא ירד למקום, ולא היה כל צפי שיבוא לחלץ אותו. בחדר היו אוצרות בלומים שאי אפשר להעריך את שוויים, יהלומים ומרגליות, פנינים ואבני חן, זהב וכסף, כלי שנהב וחפצי ערך עתיקים, אולם מאכל ומשקה לא היו שם.

ברגעיו האחרונים, כך יש לשער, הטיף "פינטע קצין" דם מאצבעו וכתב על הקיר דברים כדרבנות: "אני, פינטע קצין, העשיר הגדול מת מרעב ומצמא, בתוך העושר האגדי שהיה לי. מוקף הייתי בכסף ובזהב אך לא היה לי מה לאכול. מה יתרון בכסף ובזהב אם אינם יכולים להציל מהמוות. קבלתי את עונשי, למרות שנתתי צדקה, כי בהתאם לרוב רכושי היה עלי לחלק יותר. תהא מיתתי כפרתי ויהיה זה מוסר לכלל ישראל".

בימים הראשונים להעלמותו של "פינטע קצין" חשבו בני ביתו כי הוא נסע כהרגלו לאחד המקומות שם ניהל את מסחריו המסועפים וכי הוא עתיד לחזור במהרה. אולם משנקפו הימים ולא הגיע כל אות חיים מהעשיר הגדול, החלו לדאוג לשלמו ולחפש אחריו. בני הבית שלחו שליחים לקרוב ולרחוק אך כולם שבו בידיים ריקות: "פינטע קצין" איננו. הוא נעלם כאילו בלעה אותו האדמה.

איש לא העלה בדעתו לחפש בחדר האוצרות. גם כשבניו של "פינטע קצין" החליטו בצוואת לרדת אל חדר האוצרות לא היה זה בגלל שהם חשבו כי אביהם מצוי שם, אלא בשל הצורך להכניס לשם את הכסף הרב שנאסף בשבועות האחרונים. אין לתאר את התדהמה הנוראה שאחזה ביורשים כשהם מצאו את אביהם שוכב מת על רצפת החדר ואת הכתובת שהוא הותיר אחריו על קיר החדר.

עם תום ימי השלושים נמנו היורשים וגמרו כי עליהם לחלק ביניהם את הירושה ברוח טובה וכרצונו של אביהם המנוח. שוב ירדו היורשים לחדר האוצרות, הפעם כדי לבדוק את שווי האוצרות ולקבוע כמה יקבל כל אחד מהם. האוצר היחיד שנותר אחרי החלוקה הגדולה היה יהלום גדול ומדהים ביופיו.

בראות הסולטאן כי ניכרים דברי אמת נחה דעתו עליו והוא אמר להם: חלילה לכם לחשוד בי שבאתי עליכם בעלילה, אך דעו שדבר מה אירע ליהלום. שמא תואילו לספר לי בדיוק מה היה עם היהלום מאז שפגשתם בי אתמול? האחים פתחו וסיפרו פרט אחרי פרט מכל מה שהיה עמהם, מנדודי השינה ועד לילדו הבוכה של בעל בית המלון.

ויהי כשמוע הסולטאן את סיפור האחים הוא נענה ואמר: אכן נודע הדבר! לפליאתם של האחים הסביר הסולטאן שבכל אבן טובה יש סגולה מיוחדת הידועה ליודעי דבר. כך לשם משל, יש אבן אחת יקרה מאד שכל אדם הנושא אותה לא יפגע במלחמה. יש אבנים טובות שסגולתם לרפואה, כמו יהלום זה שיש בו סגולה נדירה לרפא חולי מסוים, נדיר ומסוכן. מתברר איפוא שאותו ילד, בנו של בית המלון, היה חולה במחלה זו, ולכן הוא בכה מאד. כאשר נתתם לו את היהלום, סיים הסולטאן, הילד אכן התרפא מיד מהמחלה אך בד בבד היהלום איבד את הזוהר המיוחד שלו. זו הסיבה שחשדתי שאין זו אותה האבן, כי היא כבר אינה שווה את הסכום שהסכמתי לשלם עליה.

אותו יהודי מקראקא הקשיב מרותק לסיפורו של הרה"ק משינאווא, אשר סיים ואמר: הנה תראה את דרכי השגחת הבורא יתברך בהקדמת רפואה למכה, שכדי להביא רפואה לילד זה נסתובב שבאו יורשיו של "פינטע קצין" עד לקושטא במחשבה כי הם עתידים להרויח הון רב, הסולטאן סירב לקנות את האבן במחיר שקבעו ושנתם נדדה עליהם עד שהאבן התגלגלה ובאה לידי אותו ילד חולה.

דע לך, סיים הרה"ק משינאווא ואמר: גם לילדך הקב"ה הקדים רפואה למכה אלא שאתה עדיין אינך יודע את האופן בו תבוא אליך הרפואה. התחזק נא באמונה פשוטה ובבטחון וישועתך קרובה לבוא.

פרשת פנחס היא הקדמת רפואה למכה! הנה כך גילה הגאון מהרא"ל צינץ בספרו 'קומץ המנחה' (דרוש מב, אות ב): **והנה מה שאירע פרשת פנחס בתחילת ימי המצרים, ליכא מידי דלא רמיזא ולא דבר ריק הוא, כי כבר אמרו חכמינו ז"ל, שבכל מקום מקדים רפואה למכה, ובתשעה באב שנחרב הבית נולד הגואל** (אסת"ר, פתיחתא יא). **והנה פנחס זה אליהו, ועתיד לבשר שלום בעולם. לכן רמז 'ברית שלום', שהוא המבשר שלום בביאת הגואל במהרה. וכן פרשות כל המועדות בפנחס, כי כתב האר"י ז"ל (ספר הליקוטים פרשת תשא) במה שכתוב 'ויבן אהרן מזבח ויאמר חג לה' מחר' (שמות לב ה), הכוונה כי 'מחר' היה שבעה עשר בתמוז, ויש מחר שלאחר זמן, ורמז בסוף ימים, כי צום הרביעי וכו' יהיה לששון ולשמחה ולמועדים טובים, וליכא מידי דלא רמיזא באורייתא. יפקח האדם עיניו ויזכה למאור תורה.**

להם אילו לא יקבלו את החלטה כעת. לאחר שנת הלילה, כולם יהיו רעננים יותר, וכך יוכלו להתקרב זה אל זה ולהגיע אל עמק השווה.

האחים חזרו לבית המלון שבו שהו, אך שנתם נדדה עליהם והם לא יכלו להרדם. אחר כמה שעות מצאו האחים את עצמם יושבים בלובי בית המלון, היהלום מונח לפניהם, והם מעבירים את זמנם על דא ועל הא. לא חלף זמן רב ומנוחתם הופרעה. אל הלובי שהיה ריק עד כה, נכנס מנהל בית המלון, איש יהודי עשיר ונכבד, ועל ידו ילד בוכה מאין הפוגות. בעל בית המלון התנצל בפניהם כי זה כמה שעות שהילד חסר מנוחה, בוכה ומילל על כאב שיש לו, ואין הם, ההורים, יודעים מה לעשות בו. הם אינם מזהים את סיבת כאביו, וכל מה שעשו לא הועיל כדי להרגיעו. סבורים הם שאולי שהייה מחוץ לחדר תרגיע אותו מעט.

האחים, שהיו אנשים רעים להתרועע, טובי לב, החליטו לקפוץ על האתגר ולנסות להרגיע את הילד. "בוא ואראה לך דבר מעניין" - אמר אחד האחים לילד. "בוא וראה יהלום פלאי המפיץ אור יקר, וכמעט שאין בדומה לו בכל העולם". הילד שהיה ילד מחונן וסקרן התקרב ליהלום, והאחים נתנו לו להחזיק את היהלום ולהביט בו מקרוב.

לא ארכו הדקות והילד נרגע. בעל בית המלון הודה להם על שהרגיעו את בנו והחזיר אותו למיטתו. אדהכי והכי התבוננו האחים בשאלת שווי היהלום והגיעו למסקנה כי אם אמנם שווי היהלום הוא יותר ממה שהסולטאן מוכן לשלם, אולם גם המחיר אותו הוא מסכים לשלם יהיה קשה להשיג. איך ימצאו סוחר אחר שיקנה זאת ויסכים לשלם מחיר כה גבוה. על אחת כמה וכמה שאין להם אפשרות למצוא קונה לאבן במחיר האמיתי. מוטב איפוא לסגור את העיסקה עם הסולטאן, סיכמו ביניהם.

הפגישה החוזרת עם הסולטאן נקבעה לשעת צהרים. היורשים אמרו לסולטאן כי הם החליטו שכבוד עבורם הוא לסחור עם רום מעלתו, והם מוכנים ומזומנים לקבל את המחיר אותו הוא קבע. הסולטאן שמח מאוד, הורה לגזבר הממלכה להכין להם את התשלום ונטל לידי את הקופסא ההדורה בה היה מונח היהלום היקר.

אך פתח הסולטאן את הקופסא כדי להציץ ביהלום שזה עתה לבעלותו, הוא האדים והחוויר חליפות. כעסו היה כמעט בלתי נשלט: האם לצחק בי באתם הנה?! הלטיפש תחשבו אותי שיכולים אתם להחליף את היהלום ולהביא לי אבן אחרת ממה שהראיתם לי אתמול?! הלא אין זה היהלום שהראיתם לי אתמול אלא יהלום אחר לגמרי!

האחים נבהלו מאוד. לרגע הם חשבו שהסולטאן רוצה להעליל עליהם עלילת דברים, ומי יודע מה יעלה בגורלם. הלא הם נמצאים בשטח שלטוני, וברצונו יכול הוא להושיבם בבית האסורים באשמת ביזוי המלכות. אך הם לא אבדו את תושייתם והתעקשו שזו אותה אבן וכי לא עלתה על דעתם דבר שכזה.

זכורים היו היורשים שאביהם "פינטע קצין" הראה להם את היהלום לאחר רכישתו והסביר להם כי מדובר ביהלום נדיר ביותר השווה לפחות מאתיים וחמישים אלף מטבעות זהב! זה היהלום היקר ביותר שיש לי באוצרותי, וצריך להיות 'מבינים' גדולים כדי להכיר את שווי האמיתי. בהבלעה, המשיך "פינטע קצין" ואמר, אם רצונכם לדעת מי הוא ה'מבין' הגדול בימינו על יהלום מסוג כזה, שיידע להעריך את שווי האמיתי ויהיה בכוחו לשלם על זה? דומה שהיחיד הוא סולטאן טורקיה אשר ארמונו בקושטא הבירה. מלבד עושרו הרב הוא גם אומן מומחה בזיהוי אבנים נדירות, והוא ישמח כשאבן זה תהיה באוצרותיו.

עתה כאשר ביקשו הבנים לחלק את הירושה, החליטו כולם פה אחד כי זו תהיה הזדמנות טובה עבורם לנסוע בצוותא לקושטא, שם יגשו עם הסולטאן ויציעו לו לקנות את היהלום היקר. המסע של האחים היה ארוך מאוד, אך הם ניצלו את המסע לסדרה ארוכה של טיולים מעניינים בכל המקומות בהם הם חלפו. כסף לא היה חסר לאחים, הון רב הוריש להם אביהם, והם נהנו מכל רגע בדרכם לקושטא.

עם בואם לקושטא באו האחים למנהל לשכתו של הסולטאן והציגו את עצמם כבנים היורשים של "פינטע קצין" וברצונם לעשות עסקים עם הסולטאן הנכבד. מבקשים הם לקבוע להם פגישה עם הסולטאן כדי שיוכלו להציע לו לקנות יהלום מיוחד שיש להם מירושת אביהם. הם הוסיפו ואמרו בלחשיה, בחנפנות מתבקשת לעולם הערבי, כי אביהם ידע לומר להם כי הסולטאן הטורקי הוא המבין האמיתי על אבן שכזאת, ועוד הוסיפו, כי ראוי שאבן כזאת תפאר את כתר המיוחד של הסולטאן.

כיון ששמע הסולטאן על הסוחרים היהודים שהגיעו ממרחקים עם יהלום נדיר הוא קבע להם פגישה באופן מידי, ואכן, כבר באותו יום לפנות ערב מצאו הסוחרים את עצמם בטרקלין המלכותי המפואר, מסבים על כורסאות נוחות, ומשוחחים עם הסולטאן בניחותא. הסולטאן ביקש לראות את היהלום הנדיר והפליא את יופיה עד למאוד.

אם סבורים היו בניו של "פינטע קצין" כי העיסקה תתנהל במהירות, הרי שלהפתעתם הם גילו כי הסולטאן הוא סוחר ממולח ושנון לא פחות מהם, ואולי גם יותר. היורשים ביקשו מהסולטאן את המחיר של היהלום: מאתיים וחמישים אלף מטבעות זהב, אולם הסולטאן נענה ואמר שהוא לא מסכים לשלם על כך יותר ממאתיים ועשרים אלף מטבעות. מטבע אחד לא יותר.

היורשים, שעוד היו תחת השפעת טלטולי הדרך, לא הסכימו לכך. הם שאלו את עצמם: וכי בשביל למכור את היהלום בפחות משווי נסענו מרחק כה רב?! הסולטאן טען כי אין הוא להוט כל כך אחר היהלום, שכן אוצרותיו מלאים באבנים טובות, אך היורשים חשבו כי מדובר בתרגיל הטעייה של הסולטאן.

לאחר דין ודברים החליטו הצדדים כי מוטב

מילין קידין וחדושים נפלאים מלוקט
מזכרות קדשו ותורתו של
רבי חזקוני אבן-עזרא שליט"א

מִי־הָרֵא חֶזְקוֹנִי

חֶזְקוֹנִי דְאֲזַרִיתָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

חיוב על כל אחד לזכור בכל יום את ימי הטובה והארתם

את היום בו עמד לפני ה' אלקיו בהתעוררות הקדושה שהיתה בו אז ובכל עת יכול הוא לעוררה ולשאוב ממנה כוחות קדושה. וגם אם יום זה הינו יום המעונן שנסתרת ממנו הקדושה, ידע כי כך ברא ה' את העולם שיהיו ימי טובה וימי רעה שנסתרת בהם הקדושה, ואין התכלית בימים שבהם מאירה לו הקדושה אלא להיפך, שיקח את הכח מימי האור ויקבעם בליבו עד שיהיו מושרשים בו כיתד שלא תמוט, ואז כשיגיעו ימי ההסתר יתחזק בהיזכרו כי אינו מרוחק מהקדושה בעצם, רק כי כך רצונו יתברך שמתוך ההסתר והחושך יעבוד את בוראו.

וכשם שידוע כי מחויב כל אחד לזכור בכל יום מעמד הר סיני ככתוב (דברים ו יב) 'השמר לך פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך יום אשר עמדת לפני ה' אלוקיך בחורב' וגו'. ועוד דרשו בו צדיקים שזהו הנאמר 'עולת תמיד העשויה בהר סיני' שבכל עת שרוצה להתעלות יזכור אותה העלייה שהיתה לו בהר סיני. כך מצוה על כל אחד ואחד לזכור בכל יום שנמצא בו, את הימים הטובים שבהם האירה לו הקדושה, שכמו שהיה במעמד הר סיני שבו התגלה האור לכלל ישראל, כך באופן פרטי האירה לו הקדושה ביום מן הימים, ועל כן יש לו לזכור

עלת תמיד העשיה בהר סיני לריח ניחח אשה לה' (כח, ו).
נקבע בכל איש מישראל ומראשית היותו והתהוותו של עם ישראל נבנה בהם היסוד לכל הארות הרוחניות שתמיד ישמעו בהם קול גדול שאינו פוסק, רק שיש לו לאדם לצפות ולזכור שיש בו הארות מימי הטובה ונמצאים הם תמיד אצלו ולכן תמיד יכול להתחבר אליהם ולהתקשר בהם. ולכן לכל אחד לזכור זאת בעת היותו בזמני הטובה שהארות אלו הם שנמצאים עמו תמיד רק שנסתרים אך נותנים גם נותנים לו כוחות קדושה.

מִילְתָא דְפִינְחָס

פינחס פעל למפרע שתתווסף קדושה באבותיו עוד קודם שהיה בידם בפועל

נוספות בקדושת הכהונה, וכאילו היתה הכהונה נמצאת עמם עוד קודם שנולד, ואם כך יוצא שפינחס נולד לאחר שנתכהנו אבותיו ומצד הדין נמשכת בו הכהונה מאבותיו. וביאר בזה המשך לשון הכתובים: ועל כן, להודיע הדבר הוא יתברך למשה, בא ויאמר 'לאמר פנחס בן אלעזר' כו'. והוא לומר, הנה לא בלבד נעשה כל עצמו בריה חדשה בשפע קדושה אשר השפיע על עצמו, כי גם באביו וזקנו הוסיף אור זכות. והוא אומר 'וידבר ה' אל משה', ומה דבר אליו הלא הוא 'לאמר פנחס' כו', לומר מה שראוי לאמר הוא פנחס כו', והוא כי הנה פנחס לא היה לא בן איש כהן ולא נכד איש כהן, ולפי האמת 'בן אלעזר בן אהרן' יקרא, אך לא 'בן אלעזר בן אהרן הכהן', כי הלא בהולדו לא היה כהן ולא אביו ולא זקנו, כי עדיין לא נמשחו. אמר הוא יתברך, הנה על ידי מעשה זה מה שראוי 'לאמר' הוא, כי הוא 'בן אלעזר בן אהרן הכהן', כאילו מטרם יולד פנחס היו אלעזר ואהרן כהנים, כי בכלל ענין זה שני דברים, אחד, כי נעשה הוא בריה חדשה, כאילו נולד אחרי המשח אביו וזקנו. שנית, כי גם אביו וזקנו על ידי זכות מעשה זה קנו איכות קדושה יתירה, כאילו היתה כהונתם קדומה ונמשחו ימים רבים קודם, כי אין ספק ששלימות ושופע קדושה מתרבת בדבר.

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן וגו' והיתה לו ולזרעו אחריי בריה קהנת עולם תחת אשר קנא לאלקיו ויפפר על בני ישראל (כה, יא-יג).
פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ניתנה לו הכהונה אפילו שנולד לפני שאביו וסבו נמשחו לכהונה, שבשל כך מן הדין אינו כהן, כי רק אם נולד בן לכהן בעודו בכהונתו נעשה בנו כהן בעקבותיו, אך מי שנולד קודם שנמשחו אבותיו אינו נעשה כהן. [כמו שפירש רש"י (במדבר כה יג): 'ברית כהונת עולם', שאף על פי שכבר נתנה כהונה לזרעו של אהרן, לא נתנה אלא לאהרן ולבניו שנמשחו עמו ולתולדותיהם שיולידו אחר המשחתו, אבל פינחס שנולד קודם לכן ולא נמשח לא בא לכלל כהונה עד כאן. וכן שנינו בזבחים (קא:): לא נתכהן פינחס עד שהרגו לזמרי].
אך בפינחס שונה הוא הדבר, כפי שכותב על כך **האלשיך הקדוש** (במדבר כה יא), אם כי מצד הדין אינו ראוי לכהונה, בכל זאת 'בא הכתוב וייחסו אחר אהרן', לומר לך כי כאשר עושה האדם מצוה בשלימות, הנה לא הוא בלבד נעשה כל עצמו בריה חדשה בשפע קדושה אשר השפיע על עצמו, כי אם מוסיף קדושה אור וזכות גם באבותיו, ולפיכך כאשר פינחס מסר את נפשו הוסיף קדושה באבותיו השוה בערכה כמו כמה שנים

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

סוד הצלחת נכסיו - ידיעה ברורה שהכל בהשגחה פרטית

נעשו בהשגחה פרטית מן השמים, כך יצליח בכל מעשה ידיו.

שויית ה' לנגדי תמיד' - על פי שלשת השיעורים

דבר חיזוק נוסף ניתן ללמוד משלשת הפירושים בתיבת תמיד, שעל ידם יוכל כל אחד ואחד מישראל לקיים לפי דרגתו מה שכתב הרמ"א (או"ח סי' א ס"א) 'שויית ה' לנגדי תמיד', כי יתכן שלצאת ידי מצוה זו יספיק להרהר במחשבה זו פעם אחת ביום, אולם לכתחילה יש לקיים דבריו כפשוטו במדרגה הגבוהה ביותר כמעלות הצדיקים שרואים השכינה נגד עיניהם ולא מפסיקים מדביקות הבורא ברוך הוא כל היום וכל הלילה ולדרגה זו צריכים אנו לשאוף.

זמן השינה והלילה מיוחד לדביקות הבורא

ואם אינו עומד במדרגה זו ואין ביכולת האדם להיות דבוק בבורא כל היום וכל הלילה, אזי יראה לקיים 'שויית ה' לנגדי תמיד' על פי השיעור הניתן במנורה, שלפחות יראה השכינה לנגדו 'תמיד' בכל לילה ולילה, שגם זו מדרגת החסידים עובדי ה' יתברך שהם דבוקים בבורא אפילו בשעת השינה, ולא זו בלבד אלא דוקא בזמן השינה כשבטלו כוחות הגשמיות והגופניות אז הם משיגים ביותר את מדרגות הקדושה והדביקות.

אף השפל מישראל יקיים דברי הרמ"א

ואם גם זה קשה לו, אז יראה לקיים 'שויית ה' לנגדי תמיד' לכל הפחות בקביעות כמו קרבן התמיד מיום אל יום, ויראה השכינה כנגדו בזמני התפילות שהם כנגד קרבנות התמיד, פעם אחת בבוקר ופעם אחת בין הערבים, ובעזר ה' יתברך תישאר הארה והרגשה בחיות הקדושה אף לאחר זמן הרבה ולא יפול לרשות היצר כל היום, וזו ידיעה יקרה ליודעה, שניתנה האפשרות שאף השפל מישראל יוכל לקיים את דברי הרמ"א בראש השולחן ערוך, ואין תוקף חסידות כבתחילתה (רוקח הקדמה), ובכך יוכל לקיים בהמשך את כל ארבעת חלקי השולחן ערוך.

והנה מה טוב ומה יפה שזמן סידורו וסילוקו של הלחם הוא ביום שבת קודש, כי לחם הפנים מרמז על השפע והפרנסה מן השמים כנ"ל, והלוא שבת קודש היא מקור הברכה וממנה מתברכים כל ששת ימי המעשה, וממילא היא הזמן הראוי ביותר לסדר בו את לחם הפנים שאף הוא מקור השפע. וכענין זה יש לרמז בפסוק (ויקרא כג ג) 'ששת ימים תיעשה מלאכה וביום השביעי שבת וגו', שעל ידי קדושת השבת והשפעתה תיעשה המלאכה מאליה וישרו בה ברכה ושפע בכל ימות השבוע.

חיבה יתירה בחמימות לחם הפנים - גם ממנה רמז לפרנסת האדם

חיבת יתירה נודעת לישראל במצות לחם הפנים כדאיתא בגמרא (חגיגה כו:), אמר רבי יהושע בן לוי נס גדול נעשה בלחם הפנים, כסידורו כך סילוקו, שנאמר (שמואל א' כז) 'לשום לחם חום ביום הלקחו', דהיינו כשהיו מניחים שתיים עשרה חלות חדשות על שלחן הטהור בשבת קודש, ובשבת שלאחריה נוטלים הכהנים את הישן ומחלקים אותו לכהני המשמר, ועל אף שזמן סילוקו הוא שבוע ימים אחר סידורו על השלחן, עדיין היה הלחם חם ממש כאילו עכשיו הניחוהו על השלחן, ובשעת הרגל היו מגביהים את השלחן ומראים לעולי רגלים ראו חיבתכם לפני המקום שהלחם בעת סילוקו כמו בעת סידורו.

יתכן לבאר החיבה שיש בנס לחם הפנים יותר משאר הניסים שנעשו במקדש, על דרך דברינו שבלחם הפנים נמצא רמז על הפרנסה, ובא בזה לומר שפעמים נראה לאדם שפרנסתו יום אחד מועטה ויום אחר מרובה ודואג על זה ומצטער, לפיכך מראים לעם ישראל עולי רגלים שהלחם אף על פי שהוא מונח על השלחן הטהור שבוע ימים עדיין הוא טרי וחם כאילו עכשיו יצא מן התנור, וללמדנו שגם הפרנסה מוכנה תמיד ומזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה עד ראש השנה, ויאמין בבורא עולם שהוא אל זן ומפרנס לכל ונותן מזון ומחיה לכל בשר כי לעולם חסדו.

כלל גדול נקוט בידך, ידע האדם תמיד בידיעה ברורה סוד ההצלחה בעולם הזה, עד כמה שיזכור שכל המקרים והפעולות

שלשה פירושים שונים בתיבת 'תמיד'

עלת תמיד העשיה בהר סיני לריח ניחח אשה לה' (כח ו). מצאנו שלשה מקומות שמוזכר בהם 'תמיד', א'. במצות הדלקת המנורה שכתוב (שמות כז כ) 'להעלות נר תמיד', ב'. בענין קרבן התמיד בפרשתנו כתוב (במדבר כח ו) 'עולת תמיד', ג'. בסידור לחם הפנים (שמות כה, ל) - 'ונתת על השולחן לחם פנים לפני תמיד'.

והנה הגאון רבי שלמה קלוגר ע"ה כבר דייק ועמד על ההבדל העצום שיש בין שלשה עניינים אלו, שבלחם הפנים מצותו שיהיה מונח על השלחן תמיד בכל עת ובכל שעה, ואף בשעת סידור הלחם החדש בשבת היו שני כהנים מושכים את הלחם הישן, ושנים אחרים מניחים את החדש מיד, כדי שלא ישאר השלחן אפילו רגע אחד בלא הלחם מעליו. ואילו במנורה פירש רש"י ע"ה 'נר תמיד' כל לילה ולילה קרוי תמיד, והיה חיוב שידלקו הנרות רק בלילה. ומאידך, בקרבן תמיד מצאנו שיעור שלישי שאין משמעות 'תמיד' כי אם מיום ליום, שהקריבו קרבן פעם אחת בשחרית ופעם נוספת בין הערבים.

וצריך ביאור, מדוע רק בלחם הפנים דרשו תיבת 'תמיד' כפשוטה - כל הזמן ממש, ולמה לא פירשו כך לגבי הדלקת המנורה שיהיו הנרות דולקים כל היום וכל הלילה או בענין קרבן התמיד שיקריבו קרבנות כל היום וכל הלילה.

דאגת הפרנסה מיותרת לגמרי כי הקב"ה מספק כל צרכי האדם

אך נראה לבאר על פי המצוי בדרכו של עולם, שכל דאגותיו של כל אדם כל היום על המחיה ועל הכלכלה, שאם לא ידאג אדם לעצמו מי ידאג לו, ובאמת כל הדאגה מיותרת כי הקב"ה וברוך שמו מספק צרכיו של כל אחד וכל בריה הנמצאת בעולמו, על כן דוקא לחם הפנים שממנו באה פרנסה לישראל הוא הנמצא תמיד על השלחן ללא הפסק אפילו רגע אחד, להורות נתן בלבבות עם ישראל שה' יתברך בטובו בחן ובחסד וברחמים דואג ומזמין לחם לכל בשר בעם ישראל ולכל העולם כולו בכל עת ובכל שעה.

זמן סידור לחם הפנים בשבת קודש שהיא מקור הברכה לכל השבוע

זמן הסֵתֶר הוא עת רצון כהקרבת קרבן התמיד

אֶת הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֶּקֶר וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֶרְבָיִם (כט, לט).

יש לכל אחד לדעת בעת חושך והסתר, שהקב"ה חפץ ומשתוקק לעבודתו זו וכשזוכה לעבדו גם בעת חושך והסתר הקב"ה מתפאר בו ואומר עליו 'ישראל אשר בך אתפאר' (ישעיה מט ג), כי התפארת הגדולה היא הניכרת מתוך הגשמיות וענייני הגוף, כמו שידוע (תקו"ז הקדמה יז). 'תפארת - גופא', שאכן מידת התפארת שבה מתפאר כביכול מלכנו ויוצרנו היא התפארת העולה מן הגוף דווקא, שכן מלאכי עליון העומדים על מכונם ללא הקשיים שמערים הגוף על שוכני חומר אינם מעלים נחת רוח כמו מי שיש לו גוף ומתגבר עליו.

הכיצד, שהרי ביקש דוד המלך ע"ה (תהלים קיט צח) 'מאויבי תחכמני', ופירש הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב ע"ה שמכוחות היצר החמדה והתאוה שיש בעולם שהם אויבי, 'תחכמני מצוותיך' - אלמד להתחכם בעבודתך וביראתך, שאם יש בי כח להימשך עד כלות הנפש לדבר גשמי וחולף, וכן רואה את אויביו הרצים ונמשכים כאש בוערת לבורות חשוכים ונשברים, על אחת כמה וכמה שיש לי לרוץ ולרדוף אחר מצוות ה' לעבדו בלב שלם.

יעקב אבינו ע"ה מידת התפארת - התנצל שלא למד ממעשי לבן הארמי

ולכן מוצאים שיעקב אבינו ע"ה מידת התפארת התנצל ואמר 'עם לבן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים' וכי מה חפץ יעקב לומר בזה לעשו הרשע וכי מעניין אותו אם שמר מצוות ה' ולא למד מלבן הארמי. אלא כך אמר יעקב ע"ה לעשו, וכי תרצה ללחום עימי ולכבוש אותי תחת כוחות עשו ואלופיו שורש הטומאה שבעולם ולהכניעני, דע לך כי אמנם גרתי עם לבן הארמי אך לצערי לא למדתי ממעשיו רעים ללמוד מהם לעבודת ה', אך עתה אלמד ממך עשו

הרשע כיצד יש לי לעבוד את ה', באיזה התלהבות ותשוקה להימשך אחרי אהבת הבורא, וכשעשה כך אהפוך את כוחות הטומאה לקדושה שזו תכלית עבודת האדם להפך היצר הרע לטוב ע"י שלומד ממנו לעבודת ה'.

שאכן זו דרכו של יעקב אבינו ע"ה מידת 'תפארת גופא' להאיר את הגוף ומחשכי החומר ולהפכם לטוב כנאמר 'בכל לבבך' בשני יצריך ביצר טוב וביצר הרע (ברכות נד.), וכתבו צדיקים שהכוונה שגם עם היצר הרע אעבוד את ה' ע"י שלא אשמע לו ועוד אלמד ממנו לעבודת ה' יתברך, ובכך נמצא עובד את ה' ביצר הרע.

זמן הסתֵר הוא עת רצון כהקרבת קרבן התמיד

כשיהודי חי בצורה זו זוכה להעלות נחת רוח לפניו יתברך כמו קרבן התמיד, שכתוב בו (במדבר כח ד) 'את הכבש האחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערביים' ואמר על כך היהודי הקדוש מפרשיסחא ע"ה שכן הוא אצל כל אחד מישראל, יש את הזמנים שהם בבחינת אור, ואז עובד את ה' יתברך ומתפלל לפניו בשמחה וזהו 'תמיד של שחר'. אך יש זמנים שאין לו אור ואינו מרגיש טעם, בבחינת יום המעונן, וזהו 'תמיד של בין הערביים'. ויש לו לדעת שזה רצונו של הקב"ה, שעל דרך זה עשה את הנהגת העולם שיהיה לאדם זמני חשיכה וזמני אורה וצריך להתגבר בזמני החשיכה, ולכן לגבי תמיד של בין הערביים נאמר (שם פסוק ח) 'ואת הכבש השני תעשה בין הערביים כמנחת הבוקר וכנסכו תעשה', רומז שגם כשהוא בחינת בין הערביים ושרוי בחשיכה צריך לעבוד 'כמנחת הבוקר' כאותה השעה שמאיר לו שכן כל המצבים הרי הם לתכלית אחת של טוב, ומשניהם יחד מתקיים רצון ה' כמאמר הכתוב לאחר מכן

'אשה ריח ניחוח לה'. ואפשר להוסיף כי בשעה של הסתר יש עת רצון גדולה והוא הזמן המובחר להתקרב לבורא יתברך, שכן אמר הרה"ק רבי חיים חייקא מהמדורא ע"ה שהיה תלמידו של המגיד ממעזריטש ע"ה לרמז בפסוק (תהלים צז ב) 'ענן וערפל סביביו צדק ומשפט מוכן כסאו', שדווקא בזמן חושך ענן וערפל והסתר פנים הוא הזמן המובחר להתקרב ועת רצון, שכאשר 'ענן וערפל' אות הוא כי המדובר כאן הוא 'סביביו' שנמצאים קרוב לקב"ה ו'צדק ומשפט מוכן כסאו' שקרובים ממש לכסא הכבוד. וגם אם לפעמים יראה איזה התרשלות בעבודת הבורא יתברך שמו אזי אדרבה יחזיק את עצמו ויקום בזריזות כי בודאי הוא עת רצון.

כך גם בעבודת אדם בעולמו, כשהכל מאיר לא תמיד שמים לב לראות כמה השפעות של חסד ישנם בעולם וכמה טוב ממלא את כל העולם, ורק כאשר ישנו הסתר אזי מתוכו דווקא ניכרת מידת טובו וחסדו יתברך. וכן ברוחניות וקדושה, כאשר מאיר לו לאדם אין ניכרת כל כך עבודתו, וכי חכמה יש לעבוד את ה' כשהוא נגלה אלינו בהארות הקדושה, הרי לב כל אחד נמס ומשתוקק להיכלל באור החיים את ה' בשעה זו.

אך בעתות החושך וההסתר שאז אינה ערבה ונעימה העבודה לשמו יתברך, ולענינים נראה כי החיים המשוחררים נוחים פי כמה מחיי תורה ומצוות שבהם משעבד כל ישותו ומעשיו לעבודת ה', ובשעה זו קם האדם ומכריז בתוככי ליבו 'ה' אלקי ישראל מלך' וכל חפציי ומאוויי לעשות רצונו, ואף שעתה נראה עת חושך וקשה לי הדבר, עוד יזכור לי אהבתי בשכני בבתי חומר והמלכתי אותו גם במקומות שלא היתה ניכרת בהם מלכותו עד עתה, אז דווקא מאירה מסירותו ועבודתו של כל יהודי למענו יתברך ויתעלה.

יצא לאור ע"י מכון אור לישראל © כל הזכויות שמורות אין להעתיק או לנגיש ללא אישור מפורש בכתב ממכון אור לישראל

בני יששכר
 שארית ישראל
 תפארת שלמה
 יסוד העבודה
 מגן אברהם
 דברי יחזקאל
 פרי צדיק
 צדקת הצדיק
 חסד לאברהם

באר מים חיים
 יושר דברי אמת
 מנחם ציון
 אוהב ישראל
 מאור ושמש
 זרע קודש
 בת עין
 אור לשמים

אוצר בעל שם טוב
 תולדות יעקב יוסף
 נועם אלימלך
 מגורת זהב החדש
 מאור עינים
 אור המאיר
 עבודת ישראל
 קדושת לוי
 חיים וחסד

לזכות עופר פנחס בן צילה שיחי' · קרן בת רונית שתחי' טל
 אדמונד שיחי' בן איזה · רונית בת ינינה יעל · בנימין בן אסתר כל יוצאי חלציהם שיחי'
 להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת
 · לעילוי נשמת צילה בת דורה צביה ומאיר ע"ה ·

להצטרפות חייג עכשיו: 04-8628888 וזגליון בדרך אליך

You can now subscribe and get journal delivered to your door.
 Call 718-407-2479 or email otzarpninei@gmail.com